

DIKELET

ZSIDÓ NAPILAP

Director-Főszerkesztő: Dr. Mar. ton Ernő. Administrator delegat si grant responsabil-Felelős igazgató: Schwartz Endre Proprietar—Tulajdonos: Fraterritas S.A.R.de Editura Registrul publicatunilor periodice No. 44. Doa. 888-1938. Tribunalul Cluj, Secția III.

Szombat, január 28.

1939—5699. S'ebat 8.

XXII. évfolyam, 22. szám.

Barcelona eleste után Róma uccáin újra Korzikát követelték a tüntetők

Bonnet és Daladier a francia birodalom sérthetlenségéről tettek hitvallást. Olaszország nem elégszik meg Daladier hízelgő szavaival

Anglia kész segítséget nyújtani, ha Franciaország beavatkozik a spanyol ügybe

Barcelona, január 27. A nemzeti csapatoknak Barcelonába való bevonulásakor komoly harc folyt le a város uccáin a nappal hadtest 4-ik, motorosított különítménye és 4 köztársasági tank, valamint 2 harci repülőgép között. Két tankot lángbombáztak, kettőt megfutamítottak. Ugyanez a nemzeti különítmény 60 foglyot ejtett Barcelonától délre. A nemzetieknek sikerült elválni a köztársasági helyőrség visszavonulásának útját.

Már ma hivatalos lap jelenik meg a városban.

Burgosból jelentik, hogy Barcelona eleste híre hangszórón közölték az összes frontokon, ahol a csapatok igen nagy örömmel fogadták a hírt.

A nemzetiek csütörtök esti első közleménye szerint Barcelonát elfoglalták, az előnyomulás folyamatban van a pirineusi körzetben. A katalóniai fronton a köztársasági ellenállást megtörték. A központi körzetben elfoglalták San Vicente de Castellet Manressától délre. A köztársasági visszavonulását a Manresa—Igualada—Tarrassa háromszögben elvették. Mont Juich erődből 1200 nemzeti foglyot szabadítottak ki. A nemzetiek csütörtök esti második közleménye szerint a csapatok előnyomulása folyamatban van egész Katalóniában. 150 köztársasági katona fogdába esett. Az északi körzetben számos helyiséget foglaltak el a nemzeti erők. Elfoglalták a Barcelona körüli falvakat is. Estramadurrában a nemzetiek sikeres ellentámadást vezettek Montarubio körzetében, bekerítettek három köztársasági ezredet és 660 halott veszteséget okoztak az ellenségnek, 750 foglyot ejtettek. Granjuella körzetében a nemzetiek szintén előnyomultak és foglyokat ejtettek. Két köztársasági repülőgép leléte és bombázták Valenciát, valamint Candia kikötőt.

A burgosi Nacional rádióállomás közlése szerint mihelyt a nemzeti erők Barcelona bekerítésére irányuló mozdulatai befejezés felé közeledtek, a köztársasági csapatok északra elvonultak. A nemzetiek, akik a külvárosi negyedek nagyrészt már kezükben tartották, akkor bevonultak a városba, ahol azonnal összeharagtak a lakossággal. Barcelona legnagyobb része sértetlen. Egyelőre nincs villanyvilágítás a városban, de a nemzetiek intézkedéseket tettek, hogy estére helyreállítsák a villanyvezetékeket. A telefonösszeköttetés zavartalan. A nemzetiek azután ellenállásra nem találva, elfoglalták a város összes negyedét. Barcelona környékén a hidak érintetlenek.

Barcelona, január 27. Az éjszaka folyamán a nemzetiek a villamosáram szolgáltatást a városban helyreállították, úgy, hogy éjjelre az egész város ragyogóan ki volt világítva. Egyetlen incidens sem zavarta meg a tömegek öröm-tüntetését. Piatatok csoportosan járták be az uccákat, énekelve és Franco tábornokot éltetve. A tömeg táncra kerekedett a tereken. Kedd

reggeltől kezdve ismét közlekedtek a villamosok is.

Figueras bombázása

Salamancai jelentés szerint, Franco nemzeti repülőrajai pillanat nyugalom sem engedélyeznek a visszavonult valenciai kormány vezetőinek, akik Figuerasban rendezkedtek be. Tegnap a főváros elfoglalása után azonnal bombatűz alá vették az új kormányzék helyét, amely a katonai szakértők véleménye szerint sokáig már nem tarthatja magát.

Negrin Franciaországban

Perpignanból jelentik, hogy Del Vayo, a valenciai kormány külügyminisztere, miután hiába kísérte meg a francia kormány intervencióját kérészkolni, tegnap Barcelona elfoglalásának híre Perpignanba utazott, hogy a francia hatóságokkal az átmenetileg ügyében tanácskozásokat folytasson. Ujabb jelentés szerint Negrin miniszterelnök is Perpignanba érkezett, de az újságírók előtt kijelentette, hogy csak rövid ideig marad

Franciaországban és onnan visszatér Figuerasba, vagy Valenciába.

Moszkva Barcelona elfoglalásáról

Varsóból jelentik, hogy a moszkvai leadó, közölve a barcelonai eseményeket keserűen jegyzi meg, hogy a diadal nem Franco győzelme, hanem a népfront kebelében keletkezett széthúzás eredménye. Az angol és francia szociáldemokrata pártok huzódózása és bátortalansága tette ugyanis lehetővé, hogy Daladier és Chamberlain szövetkezve a nagytőkével kitartottak a semlegesség politikája mellett, elzárták határaikat és tétlenül tűrték, hogy olasz és német reguláris csapatok, kintinő felszereléssel és főleg nagyszérien megfizetve végiggázoljanak a kétségbeesett élszántsággal védekező, magára hagyott és csak szóbeli malasztokkal táplált köztársaságokon, akik eddig a demokráciáért véreztek el, azért az eszméért, amelyet éppen London és Párizs hirdettek a lehangosabban. A híradást a leadó azzal fejezte be, hogy még mindig nem késő, mert a harci szerencse könnyen megfordítható, ha Negrin egyenlő fegyverekkel folytathatja a küzdelmet.

Bonnet és Daladier beszédei után a francia kamara egyhangulag foglalt állást az olasz követelések ellen

Párizs, január 27. Körülbelül abban az órában, amikor Franco csapatai Barcelonába bevonultak, a francia kamara ülésén előbb Bonnet, majd Daladier igen fontos beszédeket mondtak.

Bonnet beszédében visszautasította néhány képviselő azon állítását, hogy a bajok és nemzetközi nehézségek a müncheni egyezményből fakadnak.

— A müncheni megegyezés — mondotta Bonnet — borzalmas kalandtól mentette meg nemcsak Franciaországot, hanem egész Európát. A csehszlovák válság alatt Franciaország újabb bizonyítékát látta az angol-francia barátság szilárdságának és meggyőződött arról, hogy szükség esetén az angol haderő Franciaország rendelkezésére állana, mint ahogy fordított esetben a francia haderő Anglia segítségére sietne.

A német-francia viszonyról szólva, Bonnet kijelentette, hogy Franciaország minden erejével a Németországgal való megbékélést keresi, amelyet a múlt évben aláírt német-francia közös nyilatkozat is kifejezésre juttatott. Tisztában vagyunk azzal, hogy e két ország közötti háború egyaránt szerencsétlenséget jelentene Németországra és Franciaországra is.

A francia-olasz viszonyról kapcsolatban hangsúlyozta Bonnet, hogy Franciaország soha nem fog hozzájárulni ahhoz, hogy a francia vérel és munkával megépített birodalmat sérelem érje.

Erre vonatkozólag Franciaország nem fogadhat el döntőbíráskodást. Ezt az álláspontot különben Chamberlain és Halifax is osztották. A spanyol ügygel kapcsolatban Bonnet kijelentette, hogy Spanyolország függetlenségének kérdésében teljes az összhang Franciaország és Anglia között. A földközi-tengeri utak veszélyeztetése egyformán érinti Franciaországot és Angliát. Franciaország

elben a háború ellen van, de kész szembeállítani minden eshetőséggel.

Daladier az olasz katonák hősiességéről

Ezután Daladier emelkedett szólásra, aki elsősorban a bizalmi kérdést vetette fel, majd hangzottatta, hogy Franciaország nyugodtan fogadja az olasz követeléseket, mert erősnek tudja magát.

— Nem feledkezem meg az olasz nép iránti barátságos érzelmimről — folytatta Daladier. — Mint katona különös elismeréssel adózom az olasz katonák iránt, akiket látam hősiessen küzdeni. De le kell szögeznem, hogy Franciaország nem engedheti meg területi épségének, birodalmának és a birodalmat az anyarszággal összekötő utaknak veszélyeztetését.

Daladier e szavainál a kamara tagjai felállva éljenztek meg a miniszterelnököt.

Ezután Daladier miniszterelnök felvetette a bizalmi kérdést. Herriot kamarai elnök elrendelte a szavazást. Arra vonatkozólag, hogy „a kamara elutasít minden módosítást”, 360 igennel szavazattal szemben 234 nem szavazatot adtak le. A második szavazás a napirendi szövege felett folyt s a jelenlévő 609 képviselő kézfelemeléssel egyhangulag elfogadta a szöveget, hogy „a kamara bizalmat fejez ki a kormány iránt a francia birodalom és a birodalmi utak biztonságát szolgáló éberségért”. Végül a teljes napirend felett folytatott szavazásban a képviselők 374 szavazattal 288 ellenében elfogadta a napirendet.

Olaszországban ünnepek és Korzikát követelő tüntetések voltak Barcelona eleste alkalmával

Barcelona eleste alkalmából pénteken délután a római spanyol templomban hálaadó istentiszteletet tartottak, amelyen megjelent XIII. Alfonz volt spanyol király, a volt spanyol

(Folytatása a 8. oldalon)

VILAG TUKRM

A családi lakóház Palesztinában

Irta: Poppér Miklós mérnök (Tel-Aviv)

— Mennyibe kerül egy ház?
— Mennyi idő alatt lehet egy házat felépíteni? — kérdezték tőlem már sokan.
A megfelelő válasz ezekre a „reális” kérdésekre az volna, hogy egy ház 100 usque 10.000 fontba kerül és hogy egy hónaptól egy évig terjedő idő alatt lehet egy házat felépíteni — már amennyire a kérdezők érdeklőrebe eső „házakról” és nem olyanokról van szó, mint például a velencei Dogepalota.

De hogy valamivel kielégítőbb feleletet adhassak a fenti kérdésekre, ki kell azokat egészíteni, legalább is olyan mértékben, mint — mondjuk — egy ruha rendelésénél szokásos: milyen részlekek, mekkora méretekkel, milyen anyagokból, milyen kiállításban, stb. készüljön. Ezeknek a részleteknek a megadása az építetőre hárul, de sokszor csak a tervező építész segítségével tudja ezt megtenni, mert bizony megéssik, hogy még a helyi viszonyokat ismerő építető maga sem tudja, milyen házra van szüksége, illetve milyen ház építését engedheti meg magának a viszonyaihoz mérten.

Ezért olyan általános tájékoztatót akarok itt adni a palesztinai lakóházakra vonatkozólag, hogy még a Palesztinát nem jártak is tisztább képet alkothassanak maguknak a jövő házukról homályos vázlat helyett, amelyen legfeljebb annak a bizonyos főfűgának a kontúrja vehető ki, amelyről meg vagyunk irva: „Ki-ki az ő fűgafája alatt...”

Hát lássuk először is a lakás beosztását és helyiségeit! Mindenekelőtt azt a kérdést kell tisztázni, hány szoba kell? Erre vonatkozólag nehéz általános tanácsot adni, hiszen ez a családtagok számától, igényeitől, életmódjától, stb. függ, tehát esetenként kell ezt a kérdést elbírálni. Csak egy megjegyzést: kapcsoljuk ki a „szalón”, „ebédlő”, „budoár”, „uriszoba” stb. fogalmakat, ha polgári lakást és nem villát vagy kastélyt akarunk. A polgári lakás szobái: a lakószoba, a hálószoba vagy hálószobák (esetleg gyermekszoba) és — szükség esetén — egy dolgozószoba (lakásról lévén szó, nem sorolom ide a foglalkozáshoz szükséges iroda, rendelő, műhely stb. helyiségeit). Mint minimum, szoba jöhet az egyszobás lakás, hiszen megfelelő butorzzal (billenthető ágyak, stb.) a lakószoba hálószobának is használható.

A palesztinai lakás elengedhetetlen része a veranda, terrasz vagy balkon, amely módot nyújt az embernek, hogy az év nagyobb részén át — kb. 8 hónapig — tartó meleg alatt is kellemesen élkezhessen, pihenhesen, szórakozhasson. A veranda (terrasz, balkon) tehát szerves kiegészítője a lakószobának, még ha nincs is közvetlen kapcsolata ezzel. (Természetesen a veranda — egyes számban — csak minimumot jelent a más célokat szolgáló u. n. konyhabalkon mellett. Erről később). Emellett a veranda betöltheti még az előszoba szerepét is.

A konyha mellett rendszerint még egy balkon, a konyhabalkon van, amely éppúgy kiegészítő része a konyhának, mint a veranda a lakószobának és legtöbbször még a lakás második bejáratul is szolgál. Megfelelő lakásbeosztás esetében — ha a konyhának közvetlen kapcsolata van a verandával — a konyhabalkon elmaradhat.

A palesztinai lakásban nélkülözhetetlen a fürdőszoba, még ha — egyelőre — csak egy zuhany van is benne (esetleg egy külön zuhanyfülkében).

Élőkamra, padlás, lakóince nincs, de nincs is szükség rájuk, mert nem kell eltenni „télre” sem élelmiszert, sem tiltott, a ruhaszáritás pedig vagy a tetőn, vagy az udvaron történik és egy pár óra alatt befejeződik. Az üres kofferek, utazótáskák, stb., valamint a lim-lom elhelyezésére viszont a fürdőszoba, klozet, esetleg még a korridor egy része felett készült kamrák („entresolok”) szolgálnak. Mosókonyhát rendszerint csak többlakásos házakban csinálnak, családi lakóházban nem, vagy csak kivételes esetekben.

A lakások többségében az összes helyiségek egy szinten vannak, de találhatók két emeletre osztott lakások is, az alsó emeleten (földszinten): lakószoba, dolgozószoba, veranda, konyha, (esetleg) klozet; a felső emeleten: hálószobák, fürdőszoba, klozet balkon; a lépcsők az — esetleg két emelet magas — hallban.

A házak szabadon állnak a telek határai-

tól kisebb, vagy nagyobb — rendszerint meg-
szabott — távolságban; keskeny telkeken
két-két szomszédos ház egymás mellé épül a
közös telekhatáron (ikertázasok). Az u. n.
„zárt soru” építkezés csak a kereskedelmi
városnegyedek beépítési módja.

Most pedig „vegyünk mérték!” A palesztinai
szobák átlagos belterjedelme (alapterü-
lete) kb. 16 négyzetméter, tehát kisebb, mint
a középeurópai szobáké. A hálószobák terü-
lete rendszerint 14—16, a lakószobáké 16—18
négyzetméter. Normális szobaszélességek:
3.60—3.80, vagy 4 méter; a szobák hossza
többnyire 3.80 és 4.60 méter közé esik.

Közvetlenül megjegyzem, hogy az itt, vala-
mint a későbbiekben felsorolt — statisztika-
i adatokként regisztrált — méretek csak
utmutatóul szolgálnak a polgári lakáshoz. A
szobák és a többi helyiségek nagysága —
mint a szobák száma — az egyénhez, illetve
családhoz, ugyiszólva „testhezálloan” kell,
hogy alkalmazkodjék, ha csak családi házról,
és nem bérházzal beszélünk (ez utóbbinál
ugyanis a lakónak kell alkalmazkodni a la-
káshoz).

Visszatérve a méretekhez, különösen a
konyhával kell foglalkozni. Aki megszokta a
Közép-Európában ismert régi típusú tágas
konyhát, az első látásra feltűnően kicsinek
és szűknek fogja találni az átlag 6—8 négy-
zetméteres palesztinai konyhát. De amikor
már megismerkedett a helyi viszonyokkal és
megszokta a konyha berendezését, be fogja
látni, mennyire kényelmes és praktikus ez a
„kis” konyha, főleg ha jó a szellőzése és
berendezése. (A kis konyha érdekes példá-
nya a vasúti étkezőkocsi konyhájának. Kb.
1 négyzetméter!) A kis méretek céja, töb-
bek közt, a — rendszerint, vagy sokszor se-
gítség nélkül, egyedül — dolgozó háziasszony
munkájának megkönnyítése, legalább is az-
al, hogy ne kelljen a konyhában kilométe-
reket gyalogolnia naponta, hanem hogy
majdnem egy helyből elérhesse mindazt,
amire főzés közben szüksége van. Hogy a
„tágas” konyhában foglalatokodónak a
főzés közben naponta megtett utja kilométe-
reket tehet ki, nem túlzás, számos kísérlet és
mérés igazolja!

A teljesség kedvéért meg kell még említe-
nem az átlagos konyhánál jóval kisebb
konyhafülkét és az u. n. teakonyhát, vala-
mint a nagyobb „lakókonyhát” (a német
„Wohnküche”). Az előbbieket garzonlakások-
hoz készítik; a konyhafülke a szoba egyik
falában elhelyezett, 50—60 centiméter mély,
1—2 méter szélességű, vízvezetékekkel, konyha-
kiöntővel és egyéb szokásos berendezéssel
(asztallap, polcok, stb.) felszerelt elfüg-
gnyözhető, vagy — többnyire tolaajtóval —
elzárható mélyedés és zárt állapotban úgy
néz ki, mint egy beépített szekrény. A tea-
konyha egy 2—3 négyzetméteres konyha.
Ezzel szemben a — néhány családi lakóhá-
zban készült — lakókonyha szobanagysága és
a család étkezőhelyeül is szolgál.

A verandák méreteiben és alakjában arány-
lag nagy eltérések mutatkoznak, bérházak-
ban sokszor csak 1—1.20 méter keskeny er-
kély alakját veszi fel a „veranda”, de nem
ritkák a 3x4, vagy 4x4, sőt a 4x5 méretűek
sem. A családi házak verandája normálisan
10—14 négyzetméter alapterületű.

Nem lehet átlagot megállapítani a lakás
részeit összekötő helyiségre, amit — az alaka-
ja szerint — korridoroknak, előszobának, vagy
előkének „hall”-nak hívnak. Ezzel szemben
a fürdőszoba és a klozet majdnem szabvány-
os méretűek: a normális fürdőszoba 4—5,
a klozet 1—1.5 négyzetméter.

A lakások normális belső magassága 3—
3.3 méter, a entresolok alatti részek 2.1—2.2
méter magasak. A padló átlag 50—60 centi-
méterrel felsziki magasabban az udvar, vagy
a házat környező talaj színe felett, vagyis az
udvarról átlag 3—4 lépcsőfokon lehet feljutni
a házba.

A ház építési költségeit, vagy a beépített
kőbirtalom, vagy a beépített terület alap-
ján szokták megközelítőleg előirányozni; Pa-
lesztinában az utóbbi szokásos. A beépített
terület a ház bruttó területe a falakkal
együtt, vagyis az összes helyiségek nettó ter-
ületének és az összes falak alapterületének
összege. A falak alapterülete a ház alaprajzi
beosztásától és a falak méreteitől függ, mind-
amennyel meg lehet állapítani egy megköze-
lítő átlagot a falak alapterületére, amely Pa-
lesztinában a nettó alapterület — kerekén
— 20 százaléka vehető. A felsorolt adatok
és utmutatások után kiszámítható a külön-
böző igényeknek megfelelő házak megköze-
lítő beépített területe. A számítás egyszer-
űbbé és gyorsabbá — de a megközelítés
durvábbá — válik, ha az egy szobára jutó
beépített területet vesszük alapul. Átlag 1
szoba bruttó területe 30—35 négyzetméterre
becsülhető, tehát pl. egy kétszobás ház be-
épített területe átlag 60—70 négyzetméterre
tehető.

A palesztinai családi házak általában — a
köves vidékeken is nagy számban — beton-
üreges cement-blokk-, vagy téglafalakkal
épülnek. A téglák az ország nagy részében,
még a mészhomok-téglagyárak vidékein is
sokhelyütt, cementből készülnek. Eltekintve
az olcsó, de nem ajánlott betonfalaktól,
tulajdonképpen csak az üreges blokk és a
tégla között kell választani; az előbbi ol-
csóbb, a költségköltséget egy családi (két,
vagy háromszobás) háznál kb. 5—10 fontot
tehet ki.

A háztető vagy ferde (hajlott), vagy sík
(lapos); az első olcsóbb, az utóbbit megdrá-
gítja még az esetleg szükséges szigetelés

(aszfalt) és a körülfutó korláttal (paraped,
héberül: maake). A szobaforgó családi há-
zaknál a kétféle tető ára között 10—20 font
lehet az eltérés.

A palesztinai lakások padlója (szobáké,
konyháké, melléképítményeké egyaránt) majd-
nem kizárólag csak cementlapokból készül,
amelyek nagy választékban állnak az építési
rendelkezésre: szürkék, fehérek, színesek,
simák vagy mintásak, apróbb vagy nagyobb
kövekkel telehintett márványoztaik, sima
vagy érdes felületűek, stb. és végül — ter-
mészetesen — olcsók, drágák és még drá-
gábbak. A polgári lakásokban szokásos ce-
mentlapok ára négyzetméterenként 15 és 25
piaszter között ingadozik.

A vízzel érintkező és freckendezés veszé-
lyének kitett falfelületeket (konyhában,
fürdőszobában, esetleg klozetben, stb.) víz-
hatlan borítással: olaj- vagy lakkmázolással,
különböző (etermit, ternoit, masonit, stb.
szabadalmazott „it”) lapokból, üveg vagy
csempe (fayence) lapokból készült falburkolat-
tal védik bepisztítás és rothadás ellen.
Itt már lényeges különbségek mutatkoznak
a költségekben, csak az egységárakban rejlő
nagy eltérések miatt (egy pl. 1 négyzetméter
finom csempurkolat kb. tízszer annyiba
kerül, mint ugyanakkora felület olajmázolá-
sa), hanem a borított fal kisebb vagy na-
gyobb területe miatt is: néhol csak közvet-

lenül konyhakiöntő, mosdó és fürdőkád feletti
néhány négyzetméternyi falfelületet borítják
(olajmázolással), máshol az egész konyhát,
fürdőszobát és klozetet, köröskörül 1.80 mé-
ter magasságig burkolják (csempével)! A
falak alját a padlómosásnál elkerülhetetlen
bepisztítás ellen védő 10—12 centiméter szé-
les sáv költségei is nagy eltéréseket mutat-
nak, aszerint, amint ez a sáv olajmázolás,
cementlap-, vagy csempurkolat.

A konyha rendesen a következő felszere-
lést kapja: majolika konyhakiöntő, közvet-
lenül mellette, egy vagy mindkét oldalán
márvány vagy mozaik asztallap, alattuk pol-
cok (esetleg szekrény alakjában) és egy
u. n. légszekrény. A fürdőszoba normális fel-
szerelése: kád, fürdőkályha teljes battériával,
mosdó és szennyes-szekrény. Itt még meg-
 kell említenem, hogy a házi csatornázást
egy emésztő- és egy szivógödör fejezi be.
(Palesztinában — kevés kivétellel — még
nincs városi csatornázás.)

Nem sorolhatom fel mindazokat a részle-
teket, amelyek az építési költségeket be-
folyásolják, mint pl. ajtók, ablakok száma
és szerkezete (vésett vagy két oldalt teljesen
sima ajtók, stb.), mérete és vasalása, be-
épített szekrények, a villanyvezetékek részletei
(fali kontaktusok, luszterkapcsolók, fűtő-
áramkör), mázolás, festés minősége, ablak-
redőnyök szerkezete (zsalugáterek, görredő-

nyök),
belül.
Ezek a
leletek
költségei
irt rész
méterenként
tesznek ki
az olcsóbb
sebb vagy t
lönböző rész
renciáknak sz
is: kisebb ház
gyobb, hiszen
ugyanazok a ké
szobáknál, a kis-
gyobb szobákkal
például, olcsóbb k
drágább kiállításba.
Nagyobb (vagy kisebb)
a fentiek alapján bár
nincsenek benn a házon k
kák: a telek egyengetése és r
házhöz vezető és a ház körüli járdák,
sekt, stb. költségei.
Egy fölszintes családi ház az építkezés
tényleges megkezdésétől számítva 4—5 hó-
nap alatt épülhet fel. De az építkezés meg-
kezdése előtt időt kell adni annak a szegény
építésznek is, hogy becsületesen kidolgoz-
hassa a terveket!

A Zsidó Távirati Iroda jelenti:

Németország

AZ ÚJ NEMET ESKÜVŐ. A New York
Herald Tribune jelentése szerint az a szer-
tartás, amit a német belügyminiszter ren-
delt el a birodalom területén ezután köten-
dő házasságkötéseknél, mindennél meggyőzőb-
ben mutat rá a nemzetiszocialista uralom el-
kereszténytelenítő igyekezetére. Az új es-
ketési szertartási szabályzat előírja, hogy a
házasságkötésnél közreműködő birodalmi
tisztviselő barnaszínű, hosszú köpenyt tar-
tozik fölvenni barnabáronny hajtokával és
szélesen lecsüngő bő ujjakkal, ami ilyenfor-
mán valami furcsa átmenet a bírói talár és a
papi reverenda között. Az ünnepélyes es-
ketési szertartásnak minden esetben a Füh-
rert ábrázoló kép, vagy szobor előtt kell le-
folyni. A rendelkezések részletesen előírják
még a virágdíszítést is abban a tereben,
ahol a házasságkötés történik s nem szabad
hiányozni a falakról a birodalmi sasnak és
a horogkeresztes zászlónak sem. Ezek a ren-
delkezések, amelyek már röpirat formában
előbb is nyilvánosságra kerültek, több, mint
hatszáz paragrafusból állnak. A rendelkezé-
sek világosan előírják, hogy általában ügyelni
kell arra, hogy a szertartások ne utánozzák
az egyházi szertartásokat, s kerüljék a po-
gány elemeket is. A felsőbb hatóságok szí-
vesen nézték eddig is a nemzeti szocialista
izű szertartásokat a polgári házassági köté-
seknél, de azok alkalmazását és módosítását
ráhagyták a helyi hatóságokra. Most azon-
ban azzal a céllal szabályozták egysége-
sen az esketéseket, hogy azok ünnepélyességét
és méltóságát megfelelően emeljék és a há-
zasságra lépő fiatal párt „bevezessék a so-
cializmus biológiai és politikai rendszerébe”.
Az ünnepélyességeket egyébként nagyban
emeli fogja a helyi szervezetek egy különit-
ményének jelenléte is. A házasságkötést
végző barna reverendás tisztviselő az előirt
kérdések és a kötelező formulák után szer-
resekívánatait fejezi ki az új párnak s
rövid hatásos szavakkal vázolja előtűk a há-
zasság és a család jelentőségét a nemzeti
szocialista államban. Ez a beszéd főleg azt
célozza, hogy a nemzeti szocialista állam
születési statisztikáját mozdítsa elő. Távo-
zaskor az új férjnek Hitler „Mein Kampf”
című könyvének egy példányát és egy in-
gyen nyugtát nyomnak a kezébe, valamelyik
nemzeti szocialista lap egyhavi előfizetéséről,
a menyasszonyt pedig a „Mit kell a fiatal
anyának tudnia” című művel ajándékozzák meg.

Palesztina

**EGY ARAB CSALÁD ZSIDÓ TELEPEN
KERESÉST MENEDEKET A TERRORIS-
TAK ELŐL.** Az arab Sindjana falu sejkjének
egész családja Zichron Jákboba menekült,
hogy ott menedéket találjon a terroristák
elől. A zsidó falu természetesen készséggel
nyújtott védelmet a sejk családjának. Magát
a sejket és fiát a terroristák mérsékelt ma-
gatartásuk miatt leglykolták.

**TERJESZKEDIK A PALESZTINAI RE-
PULÓTÁRSASÁG.** A tel-avivi kereskedelmi
repülőársaság egy második hárommotoros
repülőgépet állított üzembe, amely a Köz-
kelet országaiával fogja a személyforgalmat
lebonyolítani.

**KARTELLBE TÖMÖRÜLTEK A PALESZ-
TINAI TRIKÓGYÁRAK.** Az öt legnagyobb
palesztinai trikógyár közös eladási irodát

szervezett termékeinek elhelyezése érdeké-
ben. Az eladási szervezet alaptökeje hatezer
font, amit a kartellen résztvevő gyárak
megfelelő kulcs szerint fognak átvenni. A kö-
zös eladási irodához az alábbi öt cég csatla-
kozott: a Lodzia, a Rotlevi Trikot, a Kibbuc
Beth Hasorgiminnak a háziszövői, a Wehrer és
a Rekem. Ezek az üzemek az ország pro-
dukciójának 90 százalékát képviselik. A pa-
lesztinai piac trikotárukban 50—60 ezer font
értékű árut fogyaszt évenként. A kartell
csak a trikotárukra vonatkozik, míg a gyárak
többi termékei, mint harisnyák, műselyem-
fehérnemű, csecsemő holmik, pulover, fürdö-
ruhák, stb. kartellen kívül maradtak.

A PALESZTINAI FILMPAR GONDJAI.
Mintegy palesztinai filmportörök sem né-
met, sem olasz és osztrák filmeket nem elő-
sárolnak, a filmport csaknem kizárólag
Franciaországra és az Egyesült Államokra
korlátozódik. Kísérlet történt magyar és cseh
filmek exportjával is. Mintegy azonban a
magyar filmpar csaknem kizárólag magyar-
nyelvű filmeket hoz forgalomba, a cseh film-
par pedig cseh nyelvűeket, rendkívül nehéz
é filmek számára Palesztinában érdeklődő
közönséget biztosítani. Szó van éppen ezért
egy szinkronizáló vállalat megalakításáról,
amely a különböző nyelvű import filmeket
héber nyelvre fogja szinkronizálni.
Terve van véve két amerikai jiddis nyelvű
filmnek héberre való szinkronizálása.

**A HAIFAI POLITECHNIKUM TENGE-
RÉSZ ISKOLÁJÁNAK ÚJ VEZETŐJE.**
Sephen Miller tengerészkapitány, aki eddig
az újzelandi kereskedelmi tengerészet szol-
gálatában állott, a haifai politechnikum mel-
lett létesített tengerészeti iskola vezetőjévé
lett kinevezve. Az iskolát a palesztinai ten-
gerészeti társaság tartja fenn és annak költ-
ségvetéséhez a Keren Hajszód ezert fonttal
járul hozzá.

**MUNICIÓS RAKTART TALALTAK AZ
OMAR MECSETBEN.** A jeruzsálemi rend-
őrség az Omar mecsethez tartozó nyilvános
mosdóhelyiségben a padló alatt elásva óriási
mennyiségű lőfegyvert és municiót talált. A
rendőrség a municiót elkobozta, a helyiség
felügyelőjét letartóztatta.

Magyarország

INTERPELLÁCIÓ A ZSIDÓKÉRDÉSÉRŐL.
A magyar parlamentben Meizler Károly a
„zsidók kivándorlása” ügyében interpellált.
Szóvártta: hírek vannak már arról, hogy
a határra megérkeztek azok a vagonok,
amelyek Jaffába és Tel-Avivba viszik a zsi-
dók ingóságait. — Ezekkel a jelenségekkel
szemben — mondotta — a keresztény közvé-
lemény ismerni kívánja azokat az elveket,
amelyek szerint a kivándorlást a kormány
le akarja bonyolítani. Kivánatos volna az is,
hogy ezzel a kivándorlással szemben vissza-
hozók a kilflöldre szakadt magyarokat. A
zsidók kivándorlása anyagilag teljesen le-
hetetlen, mert a zsidóság vagyonát nem tartjuk
a zsidóság vagyonának, ez a nemzeti vagyon
egy része, amely felett a zsidóság korlátla-
nul nem rendelkezhet.

Rupert Rezső: Ez kommunizmus, amit ön
mond!
Meizler Károly: A kivándorlás azért is le-
hetetlen, mert a hajókat hónapokkal előbb
kibérelték és a kormánynak volna kötelessé-
ge, hogy a magyar zsidóság számára hajó-
okról gondoskodjék. A kivándorlást ne ren-
deleti uton rendezzék, hanem hozzák ide a
parlament elé. Eleve is tiltakozom az ellen,

hogy a kivándorlás szabályozása liberálisabb
szellemben történjék, mint ahogyan az Né-
metországban történt.

Rupert Rezső: Ön nagyon vérszomjas!
Hozatok egy pohár vért!

Meizler Károly: Ha egy magyar ember
kénytelen a vándorbotot kezébe venni, az
nem viheti el vagyonát!

Rupert Rezső: Hagyják a zsidókat dolgoz-
ni, akkor nem fognak kivándorolni!

Meizler Károly: A zsidók kivándorlását
finanszorizák a külföldi zsidók, akik elég
gazdagok. Megnyugtató választ kért.

Svédország

**KÉTÉZER MENEKÜLT KAPOTT AZ
UTÓBBI KÉT HÓNAPBAN BEUTAZÁSI
ENGEDELYT SVÉDORSZAGBA.** Westmann
igazságügyminiszter, a svéd parlamentben
egy interpellációra válaszolva kijelentette,
hogy az utóbbi két hónapban körülbelül két-
ezer menekült kapott beutazási engedélyt
Svédországba. A menekültek legnagyobb ré-
sze németországi idősebb zsidó, akiket
Svédországban lakó gyermekeik intervenció-
jára engedték be Svédországba.

Az ITA az igazságügyminiszter nyilatko-
zatával kapcsolatban megjegyzi, hogy a zsi-
dó menekültek jórésze csak rövid időre
szóló tartózkodási engedélyt kapott. Mintegy
1050-re tehető azoknak a száma, akik csak
addig tartózkodhatnak Svédországban, míg
valahová beutazási vízumot tudnak szerezni.
Az 1050 ideiglenes tartózkodással bíró me-
nekült között 300 felnőtt, 300 chalu és 450
gyermek van.

Exportált liszt után is fizetik a buzaex-
port-prémiumot. A nemzetgazdasági minisz-
térium határozata értelmében a február
10-től március 9-ig eszüközlendő buzaszít-
kivitel után fizetni fogják az 1938. október
11-n kelt 236. számú rendeletben megáll-
pított buzaértékesítési prémiumot.

**A növényi olajgyárak újabb áremelése és
a szappangyárak.** A növényi olajgyárak el-
adási irodája az áratok kilogrammonként
átlagban 9 lejfel emelte, az olajmagvak
árában bekövetkezett emelkedésre való hi-
vatkozással. A szappangyárak, — amelyeket
az áremelés a legjobban érint, — túlzottan
tartják a 9 lejes emelést és ezért a nemzet-
gazdasági miniszteről memorandumban kér-
ték, hogy hasson oda, hogy a 9 lejes áremel-
ést ne vigye keresztül a növényi olajgyárak
eladási irodája.

A mandátum megváltoztatását készíti elő az angol kormány?

A mandátumbizottság rendkívüli ülésének összehívását kérte Genfben az angol kormány. Rappard professzor ellenvetései

Genf, január 27. A népszövetségi tanács legutóbbi ülészakán az angol kormány részéről váratlan kijelentés hangzott el Nagy-Britannia palesztinai politikája kérdésében, amelyet csak most áll módunkban teljes terjedelmében ismertetni. Az állandó mandátum bizottság jelentését ennek referense, Munters lett külügyminiszter terjesztette a tanács elé. A jelentéshez a francia delegátus szólt hozzá, aki kijelentette, hogy Franciaország hű marad a mandátumban vállalt kötelezettségeihez. Ezután R. A. Butler angol külügyi államtitkár nyilatkozott az angol kormány Palesztina-politikájáról.

Anglia elejtette a felosztás tervét

Butler kijelentette, hogy szeretne vizsgálni egy határozati javaslatra, amelyet a népszövetségi tanács 1937-ben elfogadott és amely helyeselte az angol kormány azon politikáját, hogy Palesztina jövőbeni státuszának alapos megvizsgálása mellett oly megoldásnál állapodik meg, amely az ország felosztását vonja maga után. Butler beszámolt az angol kormány részéről ezirányban tett lépésekről. A mandatárius hatalom a népszövetségi tanács határozata alapján hozzálátott a kérdés alapos tanulmányozásához és 1938 januárjában bizottságot nevezett ki, amely az ország helyzetét tanulmányozza és igazságos gyakorlati felosztási tervet dolgozzon ki. 1938 októberében a bizottság előterjesztette jelentését, amelyet a mandátum-bizottsággal és a Népszövetség tagjaival ismertetett a kormány. A mandatárius hatalom ezen jelentés beható megfontolása után arra a következtetésre jutott, hogy független arab és zsidó államok teremtése Palesztinában politikai, közigazgatási és pénzügyi nehézségek bonyodalmait vonná maga után.

Miért hívták össze a londoni értekezletet

— Ennek következtében — mondotta Butler — az angol kormány arra a meggyőződésre jutott, hogy a kérdésnek a megoldása gyakorlatilag nem keresztlívhető és ezért azt fel kell adni. A kormány elhatározta tehát, hogy továbbra is viseli a felelősséget egész Palesztina közigazgatásáért. A mandatárius hatalom, amely alternatív eszközöket és utakat keres, hogy a palesztinai helyzetet segítsen, ugyanakkor arra a következtetésre jutott, hogy a legkielegítőbb és legartósabb olyan megoldás volna, amely a zsidók és arabok közötti megegyezésen alapulna. Eppen ezért elhatározta, hogy komoly erőfeszítéseket tesz a megegyezés elérése érdekében. Ezzel a szándékkal hívta meg a kormány Londonba a palesztinai arabok és a szomszéd állambeli arabok, valamint a Jewish Agency képviselőit, hogy velük a jövőbeni politikáról — ide értve a bevándorlás kérdését is — tanácskozzék. A mandatárius hatalom remélte, hogy ezek a tanácskozások január folyamán megkezdődnek és megegyezéshez vezetnek és fontosnak tartja, hogy a döntés rövid időn belül megtörténjen. Ha tehát a londoni tanácskozások nem vezetnének adott időpontra belül megegyezéshez, úgy a kormány a kérdést saját vizsgálata, valamint a londoni tanácskozások fényében kívánja eldönteni és bejelenteni azt a politikát, amelyet a jövőben követni kíván. Amennyiben a londoni tanácskozások célhoz vezetnének és a jövőbeni politikáról döntés történik, úgy erről a népszövetségi tanácsot a lehető leggyorsabban értesíteni kell.

Rendkívüli ülészakára akarja összehívni Anglia a mandátumbizottságot

Butler beszédéhez hozzátette, kívánatos volna, hogy a népszövetségi tanács ezen újabb javaslatok megvitatása idejében, tudomással bírjon a mandátum-bizottságnak a javaslatokkal szembeni állásfoglalásáról

is. Az angol kormány ezért azt javasolja, hogy amennyiben Palesztina jövőjére nézve határozathozatalra kerülne sor, a mandátum-bizottságot rendkívüli ülészakára hívják össze, hogy a népszövetségi tanács májusi ülése előtt még a kellő időben összehívják és az angol kormánynak a mandátum megváltoztatásával kapcsolatos javaslatait megvitassa. Amennyiben tehát a mandatárius hatalom formális kérést nyújtana be, úgy a népszövetségi tanács hívja fel a mandátum-bizottságot rendkívüli ülés megtartására. Ezáltal a népszövetségi tanács abban a helyzetben volna, hogy megismerje a mandátum-bizottság megjegyzéseit és így már a májusi ülészakon döntést is hozhatnak. Ezáltal elkerülhető volna, hogy e sürgős kérdésben a döntést a népszövetségi tanács szeptemberi ülészakára halasszák el.

Munters lett külügyminiszter a mandátum-bizottság referense kijelentette, hogy a népszövetségi tanács kész Nagy-Britannia képviselője kívánságának eleget tenni. A népszövetségi tanács véleményének és döntésének fenntartása mellett elhatározhatja, hogy a mandátum-bizottságot rendkívüli ülésre hívja egybe, ha a mandatárius hatalom ajánlása a kellő időben eljutnak a Népszövetség titkárságához és így a mandátum-bizottság a kellő időben megismerheti azokat.

Rappard professzor ellenvetései

Rappard, a mandátum-bizottság alelnöke, szólt fel ezután. Biztosította a tanácsot arról, hogy a bizottság készséggel áll a tanács rendelkezésére. Az a kérése azonban, — és ezt úgy a népszövetségi tanácshoz, mint különösképpen Anglia képviselő-

jéhez intézi — hogy a mandatárius hatalom által előterjesztendő javaslatok világosak és egyértelműek legyenek, hogy a mandátum-bizottságnak módjában álljon feladatát teljesíteni. A bizottság kötelessége a mandatárius hatalmak által előterjesztett jelentéseket abból a szempontból megvizsgálni, vajjon e hatalmak politikája a különböző mandátumokban lefektetett elvekkel összeegyeztethető-e. A mandátum lényegében térképe és iránytűje a mandátum-bizottságnak. Ha jól érttem Buttler javaslatát, a mandátum-bizottságnak most olyan politikai szándékokat és programot kell majd megfontolás tárgyává tenni, amelyek nem állnak feltétlenül összhangban a mandátummal; más szóval a mandátum-bizottság abba a nehéz helyzetbe kerülhet, hogy a mandátum iránytűje nélkül kénytelen végezni munkáját és nézetét nyilvánítani egy olyan politikáról, amely a mandátum feltételeivel ellentétben áll. Már pedig a mandátum-bizottság tagjai nem igényelhetik a maguk számára azt a mindentudást és tapasztalatot, amellyel bizonyos államférfiak rendelkeznek és éppen ezért nehézségekkel küzdenének meg olyan politikai javaslatok tekintetében, amelyek a mandátum feltételeivel nem állnak össz-

Meghülés és Grippa ellen

Togal - tabletta

3, 14, 42 tabl. csomagolás.

hangban. Hasonló helyzetben volt a bizottság két évvel ezelőtt is, midőn a javasolt felosztási tervvel kapcsolatosan a népszövetségi tanács megkérdezte a bizottságot, vajjon ezen az úton elérhető a cél, amelyet a Népszövetség a mandátumban lefektetett, bár más metódus útján. Ezért kéri, hogy a feladatot, amelynek teljesítésére a mandátum-bizottságot felhívják, a lehető legvilágosabban határozzák meg, nehogy a mandátum-bizottság tagjai kénytelenek legyenek azt mondani, hogy lehetetlen kívánnak tőlük és a népszövetségi tanácsot ebben az értelemben informálják.

Buttler válaszolt Rappard professzor megjegyzéseire. Kijelentette, hogy ezen észrevételeket feljegyzi magának és a kérdést tudomásul veszi. Reméli, hogy Rappard professzor meg lesz elégedve a világos információval, amelyet az angol kormány a mandátum-bizottság elé fog terjeszteni.

A népszövetségi tanács ezután az angol javaslatot elfogadta.

Ahhoz, hogy a mandátum-bizottság a népszövetségi tanács májusi ülése elé terjeszse jelentését, a bizottság rendkívüli ülését legkésőbb március végén, vagy április elején kell megtartani. A londoni tanácskozásoknak tehát februárban be kell fejeződnie.

Select Mozgó

Az év legszebb francia filmje:

Gibraltár

Izgalmas képművészet, főserepekben:
ROGER DUCHESNE, VIVIAN ROMANCE
és ERICH v. STROHEIM.

Uránia Mozgó

Óriások völgye

Szines filmsorozat, izgalmas tartalommal,
főserepekben: WAYNE MORRIS,
CLAIRE TREVOR, DONALD CRISP.

Franciaország megkísérli visszahódítani a délkelet-európai kereskedelmi piacait

A francia kormány éveken át nem volt tekintettel Délkelet-Európa kereskedelmi érdekeire

Párizs, január 26. A francia kormány újabb lépést tevékenységet fejt ki a közép- és kelet-európai országokkal való kereskedelmi kapcsolatainak kiépítésére. Jugoszláviával több, mint egy hét óta folytak a tárgyalások, Magyarország delegátusai Párizsban vannak és oda várják a román kormány küldöttségét is, hogy a néhány héttel ezelőtt Bucarestben megkezdett francia-román tárgyalásokat befejezzék. Az elmúlt héten Daladier elnöke alatt a hadügyminisztériumban értekezletet tartottak, amelyen résztvettek az összes gazdasági kérdésekben érdekelt miniszterek, valamint Alphonse, a Balkánra küldött gazdasági delegáció elnöke. A napirenden Franciaországnak a közép- és kelet-európai országokkal való kereskedelmi kapcsolatai szerepeltek.

Francia kereskedelmi offenzíva

Ez a tevékenység egy francia kereskedelmi offenzívát akar Délkelet-Európában bevezetni. A francia piac strukturájának következtében távolról sem tud olyan felvevő piacot biztosítani Délkelet-Európa számára, mint a német birodalom. Ezzel szemben a franciák néhány nyilvánvaló mulasztást akarnak most jóvá tenni. A franciák nem nyújtottak módot ezeknek

az országoknak arra, hogy a meglévő tényleges lehetőségeket kihasználják és a francia külkereskedelmi mérleg alakulása azt a groteszk jelenséget eredményezte, hogy az általános forgalom csökkenése mellett a francia kivitel emelkedett ezen országok felé. A délkelet-európai országok tehát nemcsak hogy nem tudtak devizát biztosítani maguknak a franciákkal való kapcsolataikból, de ellenkezőleg, Franciaország felé külkereskedelmi deficittel kellett megküzdeniük.

Ez a fejlődés azonban nemcsak a Balkán államokra volt kedvezőtlen, de Franciaország érdekeit is veszélyeztette; mert egyrészt nem tudott hozzájutni a különböző kölcsönökből kifolyólag esedékes kamatokhoz és törlesztésekhez (a kivitel pangása folytán a Balkán országok nem rendelkeztek a fizetéshez szükséges frankkal), másrészt politikai téren is elidegenítették maguktól ezeket az országokat. A most egyidejűleg több közép- és délkelet-európai országgal folytatott tárgyalások során Franciaország igyekszik kereskedelmi politikájának ismét bizonyos átütő erőt biztosítani, de legalább is a régi felvevő piacokat ezeken a területeken visszahódítani.

Új árpoltika

Az áruforgalom fokozása iránti erőfeszítések középpontjában az árak alakítása áll. A délkelet-európai országok szempontjából kedvezőtlen kereskedelmi fejlődés lényegében arra volt visszavezethető, hogy a francia frank sorozatos leértékelése folytán a francia árak olcsók, a román, illetőleg jugoszláv árak ezzel szemben drágák voltak. Az árucere kérdésének megoldása előfeltételezi tehát az ár-kérdésnek a meg-

oldását. A kereskedelmi kérdések rendezésével párhuzamos természetesen a francia kölcsönök zavartalan visszafizetési szolgálatának biztosítása; amellyel a francia tőke és ipari érdekeltségek kérdését is tanulmányozás tárgyává tették.

Franciaország Jugoszláviával való kapcsolatai 1938-ban különösen kiábrándítóan alakultak. 1937-ben sikerült Jugoszláviának hosszú éveken át tartó passzív kereskedelmi mérleg után csaknem negyedmillió dináros kiviteli fölösleget biztosítani a maga számára. Ezzel szemben 1938 első tíz hónapjában a jugoszláv kivitel 66 millió dinár, a Franciaországból való behozatal pedig 116 millió dinárt tett ki, vagyis 50 millió dináros deficit mutatkozott a kereskedelmi mérlegben. Jugoszláviának ezen kívül tartozásai rendezésére éventént 220 millió dinár devizára van szüksége. Az 1937 decemberi középben létrejött megállapodás szerint a jugoszláv kivitel 20 százalékkal magasabb kell, hogy legyen, mint a Franciaországból való behozatal, hogy Jugoszláviának módjában álljon tartozásait fizetni. Nemcsak, hogy nem érték el ezt a nívót, de ellenkezőleg, Jugoszlávia deficitel zárta Franciaországgal szembeni kereskedelmi kapcsolatát.

A francia-román kereskedelem fejlődése

A francia-román kereskedelem fejlődése is azt igazolja, hogy Franciaországban kevés tekintettel voltak a délkelet-európai országok kiviteli érdekeire. A román kivitel Franciaország felé csökkent, ezzel szemben a francia kivitel Románia felé emelkedett. Románia 1938 első tíz hónapjában mindössze 180 millió frank értékű árut exportált Franciaországba, az előző évi 326 millió frankkal szemben, a francia kivitel Románia felé az előző évi 260 millió frankról 161 millió frankra esett vissza. A visszaesés annál nagyobb, mert időközben a frank értéke újabb csökkenést szenvedett. A francia-román kereskedelmi forgalom lényege mindenképpen is abban áll: fokozni az árucereket és ugyanakkor megszüntetni azt az anomáliát, hogy szoros pénzügyi kapcsolatok mellett oly szűk keretben bonyolódik le a két ország közötti áruforgalom.

AZ IMPOTENCIA

legyőzhető

RETON
TABLETÁKKAL

HIREK

Duci és Őcsi

Kicsi szívfolt, tünete szomorú napjainknak, de jellemző egyben és vigasz a jövőre. Gyermekről lesz szó, akik jövőnk megtestesítői és alkik egészen sajátosan reagálnak történelmi atmoszférától fülledt problémáinkra.

Désen, amióta a zsidó problémák ugyszólván plain-airbe jutottak, a gyermekek között valóságos takarékosági láz tört ki. Nem babát és nem lovat kérnek, hanem „spórkasszát”, a nagyobbak postatakarékpénztári betétkönyvecskét és minden alkalom arra szolgálnak, hogy szülőket, rokonokat és vendégeket „megvágják”. Növelni igyekeznek tőkájüket fogadásokkal is. Hogy melyik futballcsapat fog győzni, milyen gólarányban? Vannak politikai fogadások is: Chamberlain, vagy a francia külügyminiszter fog többet utazgatni külföldre a következő hat hétben? Milyen rendszert fognak meghonosítani Spanyolországban? Mikor lesz vége a palesztinai zavargásoknak? A newyorki világtárlatig béke lesz-e a totális és a demokráta rendszerű államok között, vagy megy a tánc tovább?

Mire kell nekik a pénz? Elsősorban, hogy ha kivándorolnak, legyen mivel „kezeni”. Így a praktikus észjárásuk. Ezek szenvedélyesen gyűjtenek bélyegget is, különböző sorozatokat, mert tudják, hogy tengerentúl nagy értéke van a román szériáknak.

Nagyszámban vannak olyanok, mondhatni ők a többség, akik azért gyűjtenek, hogy „apukat, anyukat bajukban megsegítsék”. Nagyon finom, nagyon nemes instrumentum a gyermek lelke. Megéri a szülő aggodalmát és nyomban keres valamit, amivel a gondokat el tudná oszlatni. Belejátszik ebbe az önfenntartás ösztöne, valami kis hitűség és sok a családi ragaszkodásból. Más nép proletárjaiban ez a vonás kivészen van, nálunk ez nem osztálykérdés, hanem egyik jellegzetes forrása a népi energiáknak.

Aztán vannak, de már kis számban, gyermekek, akiknek a gyűjtőösztöne sokkal pozitívabb társadalmi irányba hajlik. Tul egyéni és rokoni horizontokon, a gyermek leveti a ritkán és nehezen kipusztítható önzést és átváltozik altruistává.

Ilyen esetnek voltam a tanuja. Két jól öltözött gyermek, egy nyolc-kilenc éves leányka és pár évvel fiatalabb fiúcska, testvérek, beállítottak az Árvagondozó dési elnöknőjéhez, dr. Agai Andornéhoz, kezükben a takarékpénztár.

— Neni kérem — mondotta a leányka —, elhoztuk a spórolt pénzünket, hogy tessék belőle felruházni egy szegény gyermeket.

Az elnöknő kinyitotta a perselyeket. Mind-egyikből háromszáz lej körül gurult ki.

— Mennyit adnátok belőle? — kérdezte jószágosan.

— Az egészet — szöjt a fiúcska.

— Hová gondoltok. Ennyit felnőttek is ritkán adnak. Ugylátszik nem vagytok tisztában azzal, hogy mit lehet venni ezen a pénzen.

— Nem kérem — makacszkodott a kislány —, mi az egészet adjuk. Láttuk az árvek felruházását és azóta egyre arról beszélünk, hogyan tudnánk mi is felruházni legalább egy árvat.

— Ha kétszerannyi lenne a bukszában — szólalt meg a fiú — még azt is odaadnánk a szegény gyermekeknek.

Nem lehetett lebeszélni a drága két emberpalántát az adományozásról. Dr. Againé meghatódott mosollyal kiállította számukra a nyugtát, homlokukon csókolta és hazaküldte őket.

Fel kell jegyezni a nevüket: Adelstein Duci és Őcsi. Nagyon jó lenne, ha a két gyermek iskolát csinálna. Nemcsak társaik sorában, hanem a felnőttek között is. (sz. i.)

— **Időjárásjelentés:** Csökkenő, majd emelkedő légnyomás, borús ég, esők, majd havas esők északon, enyhe délkeleti légáramlás, erősebb a nap folyamán, hűsüllyedés.

— **A kormány hozzájárult Márton Aron püspöki kinevezéséhez.** Bucurestiből jelentik: A kultuszminisztérium hozzájárulását adta Márton Aronnak a gyulafehérvári katolikus püspökség vezetőjévé való kinevezéséhez.

— **Az Újjászülletési Front vezetőségének szász tagjai.** Bucurestiből jelentik: Királyi kézirat után az Újjászülletési Front direktórium tagjává nevezték az értelmiségi foglalkozások számára 2 évi időtartamra dr. Hellmuth Wolffot. Ugyancsak két évre a legfőbb tanács tagjává nevezték ki a mezőgazdaság és kézműesség képviselőként dr. Hans Hedrichet, dr. Otto Bronesket, Hans Kaufmesst és Peter Antont. Ipar és kereskedelem képviselőjében Waldemar Gustavot és Gustav Prallt.

Karóval agyonverték egy arad-környéki ismert földbirtokosnőt

ARAD, január 27. (Az Uj Kelet tud.) Megdöbbentő gyilkosság történt tegnap az Arad közelében lévő Moca községben, amelynek áldozata Darvas Margit 41 éves földbirtokosnő az aradi társaság ismert tagja. Darvas Margit este kilenc óra után egyedül igyekezett hazafelé a község házára. Az addigi feltevés szerint háza közelében megleste a földbirtokosnőt Tomos Éva és Szloboda Mihály falubeliek, akik rátámadtak a védtelen nőre és a készenlétben tartott karóval négyyszer fejbessujtották. Darvas Margit eszméletlenül esett össze és ilyen állapotban találták rá, több mint egy óra múlva. A szerencsétlen nőt bevizitották a borosjenői kórházba, ahol nemsokára kiszervezték. A gyilkosság körülményei egyelőre még tisztázatlanok. Nem lehet tudni, hogy a két támadónak mi oka volt eltenni láb alól a földbirtokosnőt, akit az uccán támadtak meg, tehát valószínűnek látszik, hogy nem rablógyilkossági szándék vezette őket. A rendőrség mindkettőjüket letartóztatta és megkezdte kihallgatásukat, mely talán világosságot derít a rejtélyes gyilkosságra.

— **1938-ban 128 zsidó tanonccal szaporított Szatmármegye tanonclétszáma.** Szatmárról jelentik: A munkakamara év végi kimutatása szerint 1938-ban Szatmármegye területén 707 új tanoncot szegődtek. Ezek közül 330 román, 226 magyar, 128 zsidó és 23 sváb, vagy német.

— **Sziklalavina borította el Nagybánya közelében az országutat.** A véletlen tömegszerencsétlenséget akadályozott meg Nagybánya közelében. Nagybányáról a reggeli órákban a rendes időben indult el a Nagybánya és Fenezeley között közlekedő autóbussz. A gépkocsi szerencsésen elérte Alsó-Fenezeleyt és Felső-Fenezeley felé robogott. Alig hagyták el az utnak azt a részét, ahol meredek sziklafal emelkedik, az utasokat hatalmas recsegés-ropogás verte fel, amely még a motor bugását is túlharsogta. Az utasok megdermedve látták, hogy a sziklafalról óriási kődarabok válnak le és zuhannak az utstre. Ha a szerencsétlenség néhány pillanattal előbb történnék, ma talán halálos áldozatokról számolhatnánk be. Így szerencsére senkinek se történt baja. A hatóságok intézkedtek, hogy a többszáz métermagányi kőzetet takarítsák el és tegyék szabaddá az utat.

Keleti Sivatagban a Szeuei-csatorna mellett. — **Meghosszabbították a Resica és Malaxa mozdonygyártási szerződését.** Bucurestiből jelentik: Dekrétum után 1947 december 31-ig meghosszabbították a CFR és a Resica, valamint a Malaxa-művek között jelenleg folyamatban lévő mozdonygyártási szerződést.

— **Szívéhez kapott és meghalt, amikor felesége gyászjelentését megrendelte.** Cernăuți-ből jelentik: Mihail Cernusca 64 éves tanító tegnap elvesztette feleségét. A rendkívül lesoványított ember ma délelőtt megjelent a Silvestru-nyomdában, hogy gyászjelentést rendeljen. Amikor a gyászjelentést megszóvegezéséhez fogott, Cernusca hirtelen szívéhez kapott és holtan rogyott össze.

— **Reklámképek egy piramison.** Kairóból jelentik: Egy nagy amerikai filmvállalat évek óta azon van, hogy engedélyt csikarjon ki Egyiptom kormányától fényreklámjainak a Cheops-gulán való elhelyezésére. A 138 méter magas gulán elhelyezendő reklámot 22 kilométer távolságból is látni lehetne. A jelek szerint a világ legnagyobb síremlékének szegélyei és felületei nemsokára a filmgyár szolgálatába kerülnek, mert a gyár — hatalmas árért — meg fogja kapni az engedélyt.

Ma, szombaton és a következő napokon nagy premier a ROYAL slágermozgóban

DANIELLE DARIÉUX

legújabb s legelegánsabb filmje, a szezon legjobb vigjátéka

...és mégis ártatlan

Partnerei: DOUGLAS FAIRBANKS jnr. és MISCHA AUER.

Előtte 2 premier hirdad: Metro és Fox. Előadások: 3.20, 5.20, 7.20, 9 órakor.

Számozott jegyelővétél. Telefon 37-05.

— **Az angol és egyiptomi hadsereg hadgyakorlata Szeue környékén.** Kairóból jelentik: A lapok szerint az egész egyiptomi hadsereg az Egyiptomban állomásozó angol csapatokkal együtt nagy hadgyakorlatokat folytat a

— **Uj kereskedelmi tárgyalások Románia és Csehszlovákia között.** Bucurestiből jelentik: A csehszlovákiai lapok szerint rövidesen új kereskedelmi tárgyalások kezdődnek Románia és Csehszlovákia között. E célból a napokban Bucurestibe érkezik dr. Niederle.

— **Az albán királyné anyai örömei elébe néz.** Tiranából jelentik: A parlament csütörtöki ülésén a miniszterelnök ünnepélyesen bejelentette, hogy a királyné szerencsés családi eseménynek néz elébe.

— **Főrabbit választott a bucuresti erdélyi hitközség.** A fővárosban évek óta működik egy vallási közület, amely „Erdélyi Orthodox Hitközség” név alatt ismeretes. Winkler Mór, a Kolozsvárról odaszármazott, jótékonyasága révén ismert vezetőegység szervezte meg a vallási intézményeket, amelyek az Erdélyből odakerült orthodox érzelmi zsidók vallási igényeit kielégíthetik. Az erdélyi hitközség a közelmúltban tartott közgyűlésén egyhangulag főrabbijává választotta David Leb Freund szászrégeni főrabbit. Az új főrabbi előkelő rabbi dinasztia sarja. Ujokája a világhírű Schreiber Chaim volt budapesti ort. főrabbinak z. c. l. és fia Freund József szászrégeni főrabbinak. A főrabbi néhai Jehzekel Paneth dési főrabbi lányát vette el feleségül. David Leb Freund az újabb rabbi-generáció egyik legkiválóbb tagja. Mély talmudi tudásával már egész fiatal korában feltűnt. Képesítését a jelenkor legnagyobb tekintélyeitől nyerte. Lebilincselő szónok és kiváló szervező erő. A bucuresti ort. hitközség David Leb Freund főrabbiiban megfellelő és méltó lelki vezért kap.

— **Társasági: A vezérbika emlékirata.** A remek humorú író új szatira-regénye, fve 145 lej, kve 191 lej. Kovács Imre: A kivándorlás, fve 119, kve 153 lej. Kolozsvári-Grandpierre: Alvajárók, fve 238, kve 284 lej. Molnár Kata: A lélek körülölelők, fve 165 lej. Lepagenál, Kolozsvár. Kérje a regényújdonosságok jegyzékét.

— **A timisoarai UFE, a zsidó középiskolák végzett növendékeinek szövetségének előadássorozatában „Az értelmiség válsága” címen dr. Kun János tart előadást e hó 29-én, vasárnap 18 órakor, a Timisoara-Belyvárosi Izr. Hitközség dísztermében.** A vezetőség ezután hívja meg tagjait és az egyesület barátaikat.

— **Eljegyzés.** Dr. Fegyveres Miksa nagyszármási állatorvos leányát, Rózsát eljegyezte Schwartz József szőrmefestő Cluj—Oradea. Minden külön értesítés helyett.

— **Eljegyzés.** Hammer Mady Petrosani és Hammer Dezső Arad jegyesek.

— **A kolozsvári postaigazgatóság hivatalos közleménye.** A postaigazgatóság tudomására hozza a közönségnek, hogy folyó év február elsejétől kezdve, a postatörvény 61-ik szakaszának értelmében a postának büntügyi, polgári, kereskedelmi perekben joga van a bármely bíróságtól származó periratokat az ország bármely részébe eljuttatni. A postakihordók ebben a hatáskörükben, mint bírósági kézbesítők szerepelnek.

— **Nussbaum Sámuel aranykönyvi bevezetése.** Nussbaum Sámuel barátai és tisztelői elhatározták, hogy cionista munkásságának elismerésül bevezetik a Keren Kajemet aranykönyvébe s a begyűlt összeggel egy vallásos erdélyi zsidó családnak Palesztinában való letelepítését fogják lehetővé tenni. Nussbaum Sámuel, a várad ortodoxia puritán vezére, régi harcosa a cionista eszmének, s már abban az időben hirdette a palesztinai építőmunka sürgősségét, amikor ez az eszme hagyományhi körökben a legnagyobb ellenzést találta. Várad zsidósága méltó keretek között kívánja megörökíteni Nussbaum Sámuel nevét és munkásságát, amikor elhatározta a zsidó nép aranykönyvébe való bevezetését. Az akció ezen a héten megindult s már az első napokban sokan megcsinálták jegyzéseiket. Minden remény meg van arra, hogy a várad zsidóság méltó módon fog reagálni erre a megmozdulásra, amely egyrészt elősegíti a konstruktív palesztinai munkát, másrészt néplünk nagyjainak díszes galériájába iktatja a nagyváradi ortodoxia mindenki által nagyrabecsült, puritán és egyszerű vezérét.

A Fratelli Branca milánói cég tapasztalata kezeskedik a

Vermouth Branca

versenyfars nekua minőségéről.

Tanácsadó irodát létesített a cluji orth. hitközség

A cluji orth. hitközség vezetősége elhatározta, hogy jogügyi osztályának keretén belül tanácsadó szervezet létesít, amely a bucuresti hitközség mintájára — a napirenden lévő átrétegzási, vándorlási és egyéb kérdésekben ellátja a hitközség tagjait a szükséges utbaigazításokkal, felvilágosításokkal, stb. A tanácsadó szerv nemcsak a mai szükségességeknek kíván megfelelni, de övni is akarja a hitközség tagjait felelőtlen kivándorlási kufaroktól, kik már eddig is számos esetben éltek vissza gyanútlan emberek jóhiszeműségével.

A tanácsadóbizottság egyelőre minden kedden és csütörtökön este 8—9 óra között áll az érdeklődők rendelkezésére.

— **A Magyar Zenekonzervatórium hangversenye.** Zsufolt nézőtér előtt, a siker jegyében zajlott le csütörtök este a Magyar Zenekonzervatórium hangversenye, amelyet a Davila színházban tartottak meg. A gondosan összeválogatott műsorszámok, köztük Brahms első szimfóniája, Schumann zongoraversenye és Liszt ünnepi hangok című szimfónikus költeménye, nagy sikert aratott. Az elismertes elsősorban a karnagy minőségben bemutatkozó Zsuzsanna Rezsőt illeti, aki nagy igyekezettel törekedett arra, hogy az elsőrendű zenekarokra is nagy szerepet roví feladatát nívósan oldja meg. A sikerből tekintélyes rész illeti meg K. Molnár Irmát, a Magyar Zenekonzervatórium tanárnőjét, aki Schumann zongoraversenyét interpretálta. Az est egyik kedves meglepetése volt Elvira Capatti hárfaművész nő szerepe, aki néhány szalondarabot adott elő szólóban. A közönség mindvégig elismerő tapsokkal adózott a komoly és elmélyült igyekezettel előadott számoknak.

— **Elfogták a szökött betörőt.** Bucurestiből jelentik: A rendőrség tegnap letartóztatta Postavaru alias Maturele ismert betörőt, aki a napokban szökött meg az ifjúi törvényszék folyósójáról. Ugy Postavaru, mint bűntársát, Ecaterina Donciut, aki az őr leitatásával segítette elő szökését, betörésen érték tetten.

— **A kolozsvári „Poale Czedek” egylet vezetősége** ezton értesíti tagjait, hogy Káhn Ch. Bezelel rabbi szombaton, f. hó 28-án d. u. 3 órai kezdettel az egylet imaházában „Borchi náfsi” előadást fog tartani.

— **Sirközelet.** A napokban elhunyt nagyemlékeztető reb. Cheskele Rotter rabbinak sirköve f. hó 29-én, vasárnap délelőtt fél 11 órakor lesz felavatva az orth. uj temetőben.

— **Értesítés.** Miután a Várad Orthod. Hitközségnek a husvétli liszt örlesét rövidesen befejezzük, felkérjük azon hitközségeket, amelyek husvétli lisztre reflektálnak, jelentsek be nálunk szükségletüket, hogy folytatólagosan elkészíthessük. Moara „Ghizela” S. A., Rovine. Telefon: Pecica 9.

EGYESÜLETTI ÉLET

— **Cionista közélet Szigeten.** A Zsidó Nemzeti Szövetség szigeti helyicsoportja szorgalmas aktivitást fejt ki. A helyicsoport állandó irodát létesített, amely a palesztinai kivándorlást is irányítja. Egyre újabb csoportok csatlakoznak a cionista munkához és az alapok bevételre is jelentősen emelkednek. Ugyanakkor intenzív kulturumunka is folyik. Átlag hetenként zajlanak le a kulturfelelvásó estek, amelyeket felváltva a Zs. N. Sz. helyicsoportja és az Ifjusági Blokkba tömörült csoportok rendeznek. A Zs. N. Sz. legutóbbi heti dientsjén dr. Fried Abraham, dr. Krausz Ferenc és Fuchs József, a helyicsoport főirányítói tartottak érdekes és tanulságos előadást. Az Ifjusági Blokk szombat délután megtartott igen népes kulturösszejövetelének műsorát a Noar Hacioni reorganizált és sikeresen működő csoportja szolgáltatta. Pénteken este a Noar Hacioni igen nívós Öng Szabbat estélyt rendezett, amelyet egyébként rendezesítettek.

— **Haggilbor-teadótán.** A Cristal Palace igazgatósága f. hó 29-én, vasárnap délután fél hatórás kezdettel megrendezi az ifjuság körében oly népszerű „Haggilbor”-teadótánt. A tánczenét ezutal is az országoshírű Monya-jazz szolgáltatta.

Álképzek

kivándorlókat 6 hónapra betűt felelősséggel fotószakmára. Cim a kiadóban.

Mikor tározta, genuai h fogja — mint Ko nak volt tért zsid chez és hogy az dulhatot Kolum zott; eze köztük a le és Ro nyelvet dó Luis magával dott és ték, hog nagy ha volt a v gyújtott földjét l hajó ár go de T térképét huda Cr Bár il Amerika a zsidók Spanyok által fel nem Br mertek. Braziliát gáliában zsidókna dorolnó ben a sz engedte tokba is Több, vándorló Amszter zsidó cs első rab A por ták a z hát onn Első cs terdamb még hol Pieter S de a gy „ez nem dog”. dók ott élvezhet amsterse kötelese Az az volt az yorkban land áll a zsidók Ameri csak öt huszonn háboru Ameriká harcolta kevesebb besoroz Az a zsidósá termelék igen ré váltak dó kold mellett, olszélod lop őrz rika els söbb, h államba kezetet viz tön nek ta nyira n gazdálk Orosz got is) részbe. és leng közül 7 rák-ma szazalé A zs

Amerika és a zsidók

*

Mikor Katolikus Izabella királyné elhárította, hogy bizonyos Kolumbus nevű genovai hajós indiai expedícióját támogatni fogja — neki éppen nem volt pénze, mint Kolumbusnak. Azonban a királynénak voltak ékszerei és ezekre három kitért zsidó, Luis Santangel, Gabriel Sanchez és Juan Cabrero adott annyit kölcsön, hogy az expedíció három kis hajóval elindulhatott az új világrész felfedezésére.

Kolumbus százhusz főnyi kísérettel utazott; ezek közt harmincan voltak zsidók, köztük a nevezetesebbek Alonso de la Calle és Rodrigo Sanchez tengerészek és a sok nyelvet ismerő Luis Bernal. A szintén zsidó Luis de Torres Kolumbus azért vitte magával, mert ez az ember arabul is tudott és miután Indiába készültek, azt hitték, hogy ott Torres arab nyelvtudásának nagy hasznát veszik. (Ez a Luis de Torres volt a világon a legelső zsidó, aki pipára gyújtott.) Mindenki tudja, hogy Amerika földjét legelőször egy matróz látta meg a hajó árbócosarából. Ez a matróz, Rodrigo de Triana, szintén zsidó volt. Kolumbus térképét egy portugál zsidó rajzolta, Jehuda Cresquas.

Bár ilyen nagy részük volt a zsidóknak Amerika felfedezésében, attól kezdve, hogy a zsidókat kiűldözték Portugáliából és Spanyolországból, ezek nem a Kolumbus által felfedezett „új világba” mentek, hanem Braziliába, melyet csak 1499 óta ismertek. 1557-ben már annyi volt a zsidó Braziliában, hogy kivándorlásukat Portugáliában teljesen eltűntették. A spanyol zsidóknak továbbra is szabad volt kivándorolni, de nem a gyarmatokba. 1577-ben a spanyol kormány 1,700.000 forintért engedte meg a zsidóknak, hogy a gyarmatokba is mehessenek.

Több, mint száz évig Brazília volt a kivándorló zsidóság Eldorádója. 1642-ben Amszterdamból is oda vándorolt hatszáz zsidó család; ezekkel ment Amerikába az első rabbi.

A portugálok azonban nem szívesen látták a zsidók gazdagodását Braziliában, tehát onnan is tovább kellett vándorolniuk. Első csapatjuk 1652-ben került Uj-Amszterdamba, (a mai Newyorkba) mely akkor még hollandi gyarmat volt. A kormányzó, Pieter Stuyvesant ki akarta kergetni őket, de a gyarmat tanácsa úgy vélekedett, hogy „ez nem lenne sem okos, sem igazságos dolog”. Ugy határoztak tehát, hogy a zsidók ott maradhatnak, de csak annyi jogot élvezhetnek, mint az anyaországban az amsterdami zsidók és szegényeikről maguk kötelesek gondoskodni.

Az angol uralom alatt nem jó dolguk volt az amerikai zsidóknak. 1749-ben Newyorkban pogrom is volt és például Maryland államban csak 1825-ben kapták meg a zsidók a hivatalviselési jogot.

Amerika nagy szabadságharcában még csak ötven zsidó vett részt és ezek közül huszonnégy tiszt volt. 1866-ban, a polgárháború idején százötven ezer zsidó volt Amerikában és ezek közül már nyolcezeren harcoltak, a világháborúban pedig nem kevesebb, mint háromszázezer zsidó volt besorozva az amerikai hadseregbe.

Az a gondolat, hogy az új hazát kereső zsidóság munkacerejét a mezőgazdasági termelésben kellene érvényesíteni, már igen régi, de az amerikai kísérletek nem váltak be. 1820-ban alapította az első zsidó kolóniát Noah őrnagy a Niagara folyó mellett, de telepesei már néhány év múlva elszéledtek; emléküket már csak egy oszlop őrzi, ezzel a felirattal: „Itt volt Amerika első zsidó farmja.” Hatvan évvel később, hatvan orosz zsidó család Louisiana államban létesített egy földművelő szövetkezetet, ötezer holdon. Pár év múlva az árvíz tönkretette ezt a szövetkezetet, melynek tagjai az első rossz esztendőnél anynyira megijedtek, hogy abbahagyták a gazdálkodást.

Oroszországból (beleértve Lengyelországot is) 1882 óta özönlött a nép az új világ részbe. 1882 és 1910 közt 1,119,059 orosz és lengyel vándorolt Amerikába és ezek közül 71.6 százalék volt zsidó. A régi cszár-magyar monarchia kivándorlóinak 18 százaléka volt zsidó.

A zsidók az új világban kereskedelem

helyett tulnyomóan iparra adják magukat. A szórakoztató ipar (színház, mozi) tulnyomó részt zsidók kezében van Amerikában, de a kereskedelem ágai közül csak egyet tartanak kezükben: a szőrme-kereskedést. Ujabbban terjeszkednek a butorke-rekedelembe is.

Az iparok közül a szabóság és az ékszer-készítés foglalkoztatja őket elsősorban. Az ügyvédek, orvosok és mérnökök közt feltűnően kevés a zsidó, de legnagyobb ritkaság a bankárok között.

Newyorkban a zsidók 450 iskolát, 15 árvaházat és 9 nagy kórházat tartanak fenn. A legjobb amerikai kórház („Mount Sinai”) az ő tulajdonuk.

Nálunk nem általánosan ismeretes dolog, hogy a bevándorlási biztos a bevándorlót „irodalmi próba” („Literary test”) alá is vetheti. Ezen a vizsgán a bevándorló azt tartozik igazolni, hogy tud olvasni. 1917 előtt egy angol szöveget kellett felolvasni. 1917 május 1 óta azonban az is elég, ha a bevándorló a zsidó írást ismeri.

Ez alól az olvasási vizsga alól azonban felmentik mindazokat a bevándorlókat, akik igazolni tudják, hogy ha hazájukban maradnának, ott vallási üldözéseknek lennének kitéve. Tehát, ha valaki vallási okból megy Amerikába, akkor is beengedik, ha analfabéta, — de a többi bevándorlási szabályt természetesen reá is alkalmazzák.

Amerikában a legtöbb bevándorló siet új nevet felvenni — amihez semmiféle hatósági engedély nem szükséges. Így lesz

Csáky szerint Hitler nem akar belevátni Magyarországra belügyeibe

Magyarország rövidesen csatlakozik a kommunista-ellenes paktumhoz. Csáky jelentős nyilatkozata a román-magyar-jugoszláv-lengyel kapcsolatokról

Budapest, január 27. A MTI jelenti: A parlament külpolitikai bizottsága előtt a nemzetközi helyzetéről tartott expozéja során Csáky gróf külügyminiszter kijelentette, hogy Magyarország egyformán jóviszonyt kíván fenntartani a Berlin-Róma tengely mindkét hatalmával. Berlin látogatása során megállapította, hogy Magyarország és Németország között nincsenek érdekellentétek és hogy sok kérdésben egyenesen szoros érdek-közösség áll fenn.

Székely sem tett szóvá Berlinben olyan kérdést, amit a Magyarország belügyeibe való beavatkozásnak lehetne tekinteni.

Németország német érdekek tekinteti, hogy Magyarország erős és független legyen. Hitler kijelentette neki, hogy ő szentnek és sérthetetlennek tekinti a magyar-német határt. Ciano gróf nemrég magyarországi látogatása alkalmat nyújtott annak megállapítására, hogy Olaszország és Magyarország nézetei azonosak. Ciano gróf jugoszláv utja minden szempontból harmónikusan folyt le. Hangoztatni kívánom — folytatta Csáky gróf —, hogy Jugoszláviával való kapcsolataink a türelem, óvatosság és kölcsönös bizalom alapján fejlődnek és meg fognak erősödni, ahogyan az utóbbi időben is történt.

A magyar nemzet színtén és egyhangúan kívánja, hogy Budapest és Belgrád minél hamarabb az együttműködés útjára lépessenek,

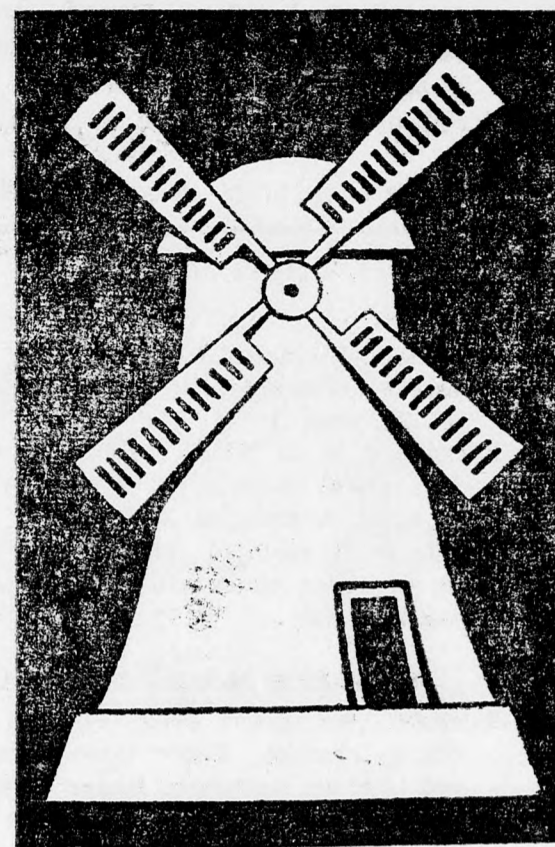
ami egyformán szolgálja a két nép érdekeit. Csáky gróf még kijelentette, hogy Magyarország a hagyományból és kölcsönös rokonszenvből fakadó mély érzelmek kötik meg-ingathatatlan módon Lengyelországhoz. A legutóbbi mesterkedések, amelyek ezen jóviszony megzavarását célozták, említést sem érdemelnek.

Berlinben csak rokonszenvenvel teletelt kommentárok hangzottak el a lengyel-magyar barátságot illetően. Magyarország nagy érdeklődéssel figyeli a román-magyar kisebbség sorsát, amely a két ország közti kapcsolatok fejlődésének kulcsát jelenti.

Csáky gróf reményét fejezte ki, hogy az új román külügyminiszter beiktatása óta kevésbé gyakori Magyarország-ellenes támadások a román sajtóban véglegesen meg fognak szűnni és a román közvélemény megfelelő megértést fog mutatni a kisebbségek anyvi-

Fehér hét Szabó Jenő R.T.-nél

CLUJ, Calea Regele Ferdinand No. 5.

Tekintse meg kirakatainkat!

1 méter reklám vászon	Lei 16.—
1 méter mosott vászon	Lei 21.—
1 méter fehérmű vászon	Lei 32.—
1 méter ágymű vászon	Lei 35.—
1 méter I-a alsó lepedő vászon	Lei 78.—
1 méter I-a paplan lepedő vászon	Lei 105.—
1 db. étkező szalvéta	Lei 16.—
1 hat személyes étkező garnitúra	Lei 210.—

Blumból Bloom, Rouss-ból Royce, Klein-ből Cline, Königből King, Kochból Cook, Schwartzból Black, Weissből White, Prinz-ből Prince, Silbernagelből Silvernail, s'b.

mást, minthogy tudomásul vesszük ezt a tényállást. Az az érzésünk, hogy a nyugati hatalmak Közép-Európa ujjaépítésének feladatát politikai okokból a tengely hatalmaira bízták.

Mégis, ma számos személynek az a meggyőződése, hogy a kisanant, amely Magyarország ellen irányított politikai és katonai csoportot alkot, meg kell hogy változtassa célkitűzéseit, annál inkább, mert mi ma sok kérdésben kevésbé állunk távol a nyugati hatalmaktól, mint a múltban. Készségkívül, Magyarország szívesen megy bele abba, hogy a nyugati hatalmakkal fennálló kapcsolatait gazdasági és kulturális téren kimélyítse.

Magyarország formális csatlakozása a kommunistaellenes paktumhoz még nem történhetett meg technikai okokból, de rövidesen meg fog történni. Magyarország külpolitikája továbbra is az marad, ami az elmúlt évek során volt. Békés, méltó a bizalomra, szoros együttműködésben a Berlin-Róma tengely-lyel.

Agyonlőtték üldözés közben a bucaresti terrorszervezet értelmi szerzőjét

Rendeteg robbanó anyagot és pokolgépet találtak a terroristák rejtékhelyén

Bucuresti, január 27. Hivatalosan közlik, hogy a Bucurestiben leleplezett terrorszervezet ügyében bevezetett nyomozás során megállapítást nyert, hogy a szervezés értelmi vezetője Vasile Cristescu tanár. A detektívek kellő adatok összegyűjtése után nyomozni kezdtek a tanár után, aki a város különféle helyein bujdosott. Teenap este rajtaütöttek az Aviator Iliescu utcában és felszólították, hogy adja meg magát. Cristescu revolverlövésével válaszolt, mire súlyos tüzharc fejlődött ki köze és a detektívek között, amelynek során a tanárt agyonlőtték. A harc folyamán három detektív súlyosan megsebesült, akiket beszállítottak a kórházba, ahol operációt hajtottak rajtuk végre. Állapotuk súlyos, de nem életveszélyes. Cristescu tanár, amint a nyomozás megállapította, hét hónapja vezette a vaskardista földalatti mozgalmat és egyike volt a legveszedelmesebb és legfanatikusabb terroristáknak. Minden terrorcselekményben tevékeny részt vett és ő volt a mozgalom értelmi vezetője is.

Tegnap a fővárosi bonctani intézetben bizottság jelenlétében boncolták fel az öngyilkos Nicolae Dumitrescu főhadnagy holttestét. Az ügyben tartott nyomozás

alkalmával abban a Capitan uccai házban, ahol nemrégiben robbanás történt, 1500 petárdát találtak, nagymennyiségű bromacetont és olyan vegyi anyagokat, amelyekből könnyfakasztó gázokat lehetett előállítani. Ugyancsak megtalálták a legveszedelmesebb mérgezőanyagokat: az yperitnek pontos képletét és előállítás módját feltűntető adatokat. A feljegyzések mind az öngyilkos főhadnagytól eredtek. Dumitrescu összeköttetései révén igen nagy mennyiségű más robbanó anyagot is halmozott fel a rejtékhelyen. Megállapítást nyert, hogy a robbanószerek szállítása kis részletekben történt és abban közreműködött a főhadnagy tisztiszolgája is, hogy a terrorszervezet tagjai még június hónap folyamán szabályszerű gyakorlatokat tartottak, ahol a bombavetést és gránát dobást tanulták. Azóta éjjel-nappal dolgoztak pokolgépeik tökéletesítésén. A széles körű és elágazó földalatti szervezet további szálainak kibogozása végett és a terrorcsapatok tagjainak kézrekerítése céljából tovább folynak a nyomozások, amelyeknek befejezése után az összes letartóztatottakat átadják a katonai törvényszéknek.

SPORT

Még nem tisztázták Sindelar öngyilkosságának körülményei

Bécs, január 27. Eddig még mindig nem sikerült tisztázni a bécsiek kedvenc futbalistájának, Sindelarnak a halálát. Az a feltevés, hogy a halált világitógáz idézte elő, tarthatatlannak bizonyult, mert a lakásban a gáztűtő egyik lángja nyitva volt, ha tehát gázölés történt volna, akkor az égő láng feltétlenül felrobbantotta volna a kiáramló gázt. A füstmérgezés lehetőségét is ki kell kapcsolni, mert füstnek nyoma sem volt a lakásban. A rejtélyt csak Sindelar menyasszonya, Castagnola asszony tudná megoldani, ő azonban élet és halál között lebeg s alig van remény arra, hogy ki tudja hallgatni. A lakásban talált üres likőrös üveg vegyi vizsgálata még hosszabb ideig is eltarthat. Az orvosok most a boncolás eredményétől várják a rejtélyes haláleset tisztázását.

Ismét angol hölgy nyerte a műkorcsolyázás Európa-bajnokságát

London, január 27. Véget ért az angol fővárosban a női műkorcsolyázó Európa-bajnoki verseny, amely az angol Colledge megérdemelt győzelmét hozta, aki a második napon a szabadgyakorlatok során a legjobb volt.

Európa 1939. évi női műkorcsolyázó bajnoka: Cecilia Colledge (angol) 1848.5 pont, 2. Megan Taylor (angol) 1837.4 pont, 3. Daphne Walker (angol) 1757.6 pont, 4. Niernberger (német) 1717.2 pont, 5. Putzinger (német) 1701.6 pont, 6. Anderes (svájci) 1701.9 pont, 7. Nyklova (cseh) 1691.3 pont, 8. Jaggel (angol) 1691.9 pont.

Kis hírek a sportvilágból

Grünwald Imre, a nagyváradi Makkabi kitűnő teniszőzeje, a legutóbbi Tenisz-Makkabiada győztese, az elmúlt napokban tartotta előjegyzését Goldstein Lenke zongoratanárnővel.

Zakopaneból jelentik: A Nemzetközi Si Szövetség közeledő versenyre igen nagy szabásúnak ígérkezik. Az egyes nemzetek részéről a nevezések a következők: Németország 36, Franciaország 29, Lengyelország 25, Magyarország 14, Finnország 20, Svédország 14, Románia 6, Anglia 5, Olaszország 4, Kanada 3.

Londonból jelentik: Nagy érdeklődés előzte meg az angol futballszövetség értekezletét, amelynek napirendjén a nemrégiben elhunyt Pickford, a szövetség elnöke utódának megválasztása szerepelt. Több jelöltet emlegettek az elnöki tisztségre, de abban megegyeztek, hogy a futballszövetség elnöke közéleti kiválóság legyen. A legutóbbi ülésen végül is egyhangulag Ashlon grófiát, Mary angol anyakirályné fivérért választották a szövetség elnökének.

Románia, mint már közöltük, részt vesz a Sant Moritzban rendezendő bobvilágjainoki versenyen. Három csapat vesz részt a következők szerint: 1. IAR: Frim és Florescu. 2. Hadfelszerelési minisztérium: Mihail alezredes és Popescu kapitány. 3. Venus: Budisteanu és Radulescu.

A bolgár labdarúgószövetség kérdést intézett a román szövetséghez, van-e akadálya a Balkán-Kupa mérkőzések folytatásának. Két évvel ezelőtt ugyanis a kupamérkőzéseket félbeszakították, mivel több résztvevő visszavonta csapatát s az értékes vándordíj jelenleg a román szövetség birtokában van. A bolgár szövetség a hónap végén Bucarestbe küldi egyik megbízottját, hogy a Balkán-Kupa újjászervezésére tárgyalásokat folytasson.

A román labdarúgószövetség igen előrehaladott tárgyalásokat folytat a londoni Arsenal leköltésére. Az angol kupagyőztes június folyamán Németországban, Svájcban és Magyarországon játszik és ezt az alkalmat szeretné megragadni a szövetség az angolok bucaresti szerepeltetésére.

SZÍNHÁZ-FILM-MŰVÉSZET

A szomjas krokodil

Pazar, szemképrázató kiállításban, nagyszerű rendezésben, kitűnő szereposztásban kerül színpadra a magyar színházban. Szilágyi László, Harmath Imre, Márkus Alfréd új revü operettje, a Szomjas krokodil. Kétségtelen, hogy ez az új revü udjon-

ság, amelyet nagy áldozatossággal pompás előadásban táral a közönség elé a színház, az idején nagy bombája.

Vidám, jókedvű, bőhumorú, látványos revü-ujdonság, amelyet vasárnap délután hatkor, este kilenckor és egész jövő héten játszik a színház.

HETI MŰSOR:

Szombat d. u. 4: Sicc ur... (Gyermekelőadás olcsó helyárrakkal.)
este 9: A szomjas krokodil. (Rendes bérlet 21. szám.)

Vasárnap d. u. 3: Nincs szebb mint a szerelem. (Első olcsó helyáras előadás.)
d. u. 6: A szomjas krokodil.
este 9: A szomjas krokodil.

Hétfőn és egész héten minden este: A szomjas krokodil.

A SELECT MOZGÓ MŰSORA:

Gibraltár. Az utóbbi évek legszebb francia filmje, rendezte Fedor Ozep, főszerepekben: Vivian Romance, Roger Duchesne, a Rács nélküli börtön orvosa, Erich von Stroheim.

A CAPITOL MOZGÓ MŰSORA:

A XI-ik Olimpiász film II-ik része. Uszás, birkózás, ökölvívás, labdarúgás, céllövés, evezés, vívás, vízipóló, stb.

AZ URANIA MOZGÓ MŰSORA:

Valea gigantilor. Film colorat cu un subiect putemic, in rolurile principale Morris Wayne, Claire Trevor, Donald Crisp.

AZ EDISON MOZGÓ MŰSORA:

A sivatag hőse. Exotikus film. II. A texasi rémuralom, főszerepben: John Wayne, a cow-boy király. III. Uj hradó és Micky Maus.

RIO MOZGÓ MŰSORA:

(Volt Munkás mozgó)
Ma: 3, 6 és 9 órákor. Két szenzáció! Egy helyár! I. Nászut féláron. Vigoperett, az évad szenzációja. Fősz.: Kabos Gyula, Ágai Irén, Verebes Ernő, Erdélyi Manó és Dénes György. II. A titkos randevu. Izgalmas kémdráma. Fősz.: William Powell, Rosalind Russel, Lionel Atwill és Cesar Nomeró. III. Híradó.

A ROYAL MOZGÓ MŰSORA:

Denielle Darrioux legújabb és lelegezánsabb filmje, a szezon legjobb vígjátéka: ...és mégis ártatlan. Partnerei: Douglas Fairbanks jnr. és Mischa Auer. Előtte két premier híradó: Metro és Fox. Előadások kezdete: 3.20, 5.20, 7.20 és 9 órákor. Számozott jegylovétel. Telefon 37-05.

RÁDIÓ MŰSOR

Szombat, január 28.

Bucuresti. 7.30: Ritmikus torna, rádióhíradó, reggeli hangverseny, háztartási, orvosi tanácsok. 13: Időjelzés, időjárás, kulturális hírek, sport, vizállásjelentés. 13.10: Déli hangverseny. Közben: Sporthírek. 13.40: Hangversenyek. 14.15: Hírek, időjárásjelentés, rádióhíradó. 14.30: Hangversenyek. 15: Hírek. 16.45: Előadás. 17: Cserkészeknek. 18.15: A munka és jókedv szervezete órája. 19.15: Lucifarul zenekar. 20: Felolvasás. 20.15: Rádiózenekar. 21: Üzenetek. 21.15: Corologos tánczenekar. 22: Hírek. 22.15: Hangversenyek. 23: Hírek. 23.15: Táncczene. Majd: Hírek külföldre német és francia nyelven. Utána: Közlemények.

Jeruzsálem. 1.30: Pontos idő, hírek héberül. 1.40: Zsidó templomi zene. 2.20: Hírek angolul. 2.30: Pontos idő, időjárás. 5.15: Hangverseny. 7.30: Hamavdil. 7.35: Előadás a zsidó híradóról. 7.45: Pontos idő, időjárás. Hírek angolul. 8.05: Martin Buber előadása. 8.25: Koncert. 9.15: Pontos idő, időjárás, hírek angol nyelven. 9.40: Táncczene.

Budapest I. 7.45: Torna, utána hangversenyek. 11: Hírek. 13.05: Cigányzene. 13.30: Hírek. 18.30: Magyar nóták cigányzenével. — 19.40: Indulók. 20.05: Hírek. 20.20: Kedvelt hangversenyek. 20.50: Pehelyke. Színmű. 22.40: Hírek. 23: Jazz. 23.45: Operaházi zenekar. 1.05: Hírek.

Varsó. 20.15: Zenés dalosost. Parisien Post. 21.15: Lemezek.

APRÓHIRDETÉSEK

Szavanként 2 lej, legkisebb apróhirdetés 20 lej. Állástkeresők, tudóshelyek és fürdők hirdetései, továbbá elveszett, eltűnt tárgyak miatti hirdetések szavanként 1 lej. Apróhirdetéseket csak előfizetés mellett közlünk. Jelleges levelekre, megkeresésekre csak válaszbélyeg ellenében válaszolunk és csak portóztott leveleket továbbítunk.

Február 1-re teljes ellátást kaphat a belvárosban kizárólag urifü vagy leánygyermek uricsaládnál. Cim a kiadóban.

Villany-, víz- és lakatosmunkát leggyorsabban és legpontosabban Pál Bertalan szerelőnél kaphat. Str. Xenopol 25. Telefon: 20-14.

Használt szép ebédőt veszek, prima minőségűt. Ajánlatot leírással és ármegejelöléssel „Ebédő” jellegre kérek.

A Carmel étterem családi okok miatt azonnal átadó. Értekezni délután 3-tól.

Két fiatalember keres ort. zsidó családnál ebéd és vacsorát. Cimeket a kiadóba.

Pénzrel rendelkező munkatársat vagy finanszírozót keresek elsőrangú gyógyfürdőn létesítendő szezon kóser vendéglőhöz. Szak-képzettséggel bíró, ki a vegetáriához is ért, előnyben. Keresztény is lehet. Érdeklődni: „Carmel” ort. kóser étterem Cluj, Cal. Reg. Ferdinand 33. Előhírad.

Leépített családosi tisztviselő vállal olcsón óráskönyvelést és bármilyen munkát. „Bor-szakértő” jellegre a kiadóba.

BRISTOL (volt Menyász) orth. kóser étterem és bodega Cluj, Regele Ferdinand 37. Tulajdonos: Klein E. Híde és meleg étel és italok. Elsőrangú házikoszt kihordásra is. Szolid árak. Előzékeny kiszolgálás. Naponta friss juhsajt és orda, prima minőségű, nagyban és kicsinyben.

FRISS felvágott különlegességek. Kóser, tiszta, olcsó csak a Bristolban.

IZLETES kóser komplett menü 35 lej. Reggeli kávé 7 lej a Bristolban.

Elsőrendű ellátást fürdőszoba használatl kaphat gimnázista urilány február 1-től. Piața Mihai Viteazul 39. Ajtó 3.

Perfekt román-magyar levelező, autorizált könyvelő elhelyezkedést keres. Leveleket az Uj Kelet fiókiadóhivatala Oradea, Str. Mil-lerand 4. továbbít.

A haladás korszaka

Mikroszkóp fölé hajolva, a világ legkülönbözőbb táján ezer és ezer szaktudós vizsgálja felszeletelt emberi és állati agyvelők tízezreit. A gyakorlati pszichofizika, pályaválasztási gyógypedagógiai szaktudósok, pszichotechnikai, pszichoterapeuták, pszichohigieniai, Pavlovista-idegkutatók, lelkekről irt foliások könyvtárakat töltönek meg, de hol vagyunk még attól, hogy mindent tudjunk és az alattomos betegségeket, amelyek szerveinkbe belopóznak, ártalmatlanná tehesük. De az emberi agy tovább kutat és tovább megy, mint ahogy a nemrég Amerikában felfedezett, ma már világhírűvé vált GASTRO D. is forradalmasította a gyomormegbetegedések gyógyításának a módját, 10-15 éves idült gyomor-, bél-, epe-, vese- és májmegbetegedéseknél rövid kúra után (3-4 üveg) meglepő eredményeket értek el.

Gastro D. kapható gyógyszerárakban és drogériákban, vagy megrendelhető 135 lej utánvét mellett Császár E. gyógyszer-tárában Bucuresti, Calea Victoriei 124.

Január 31-ig minden cég adja be a nemzeti munkavédelmi törvény alapján készített személyzeti kimutatásokat. A román elem vállalati alkalmaztatásáról szóló törvény szerint az évi személyzeti kimutatások január 31-ig adandók be az illetékes iparfelügyelőségeknek. Ez évben csak azok a vállalatok kötelesek személyzeti kimutatást beadni, amelyek öt alkalmazottnál többet foglalkoztatnak, míg az öt alkalmazottnál kevesebbet foglalkoztató cégek mentesültek a kimutatás beadásának kötelezettsége alól, ha az alkalmazottaik között egyetlen egy külföldi sincs. Mivel a nemzetgazdasági miniszter a január 31-i határidő meghosszabbítására nem hajlandó, az érdekeltek cégek a személyzeti kimutatásaikat feltétlenül adják be. Itt írjuk meg, hogy a fiscus által, az adótörvény 47. cikkének utolsó bekezdése alapján követelt személyzeti kimutatásokat ezévből nem kell beadni a pénzügyigazgatóságokhoz.

Comitateq izr. ort. din Timisoara III-IV.

KUNDMACHUNG

Wir bringen hiemit zur Kenntniss, dass wir den hiesigen Geflügelhändler Glück Samuel, Glück Mózes und Grün Mózes שטיט ון שטיט und steht somit das von ihnen verkaufte Fleisch und Fette unter אטוי Timisoara, 25. Jänner 1930. Der Gemeindevorstand.

Husvétii pászkaliszt a satumarei rabbinátus felügyelete mellett, örölve, kapható detail és angróban. Moara Löbi, Satu-Mare.

Czur-Salom parcella 3 drb. sürgösen eladó. „Czur-Salom” jellegre a kiadóba.

Gyermekszertető zsidólány kerestetik egy 7 és egy 5 éves leánya részére, aki a román nyelvet bírja. Ajánlatokat „Sürgös” jellegre a kiadóba.

Két Czur-Salom parcella olcsón eladó. Értekezni: Weisz József Cluj, P. Mihai Viteazul 31.

Kivándorlás céljából megismerkedne 28 éves fiatalember hozománnyal rendelkező urileánnyal. „Dél-Amerika” jellegre a kiadóba.

Kivándorlók figyelmébe. Elcserélném argentinai vagyonomat itteni ingó, vagy ingatlanért. „Ritka alkalom” jellegre a kiadóba.

Kiadó elsőemeleten májusra három, vagy négy szobás komfortos lakás. Irodának, vagy orvosi rendelőknek is megfelel. Piața Mihai Viteazul 39, háztulajdonosnál.

Schwartz étkezdében jó, izletes házikoszt, abonoma, kihordás. Esküvőt vállalkoz legolcsóbban. Reg. Ferdinand 63, bent az udvarban.

Zongora csoporttanítást vállalkoz legújabb módszerrel. Díj 160 lei. Calea Regele Ferdinand 80.

A MASZ HAHISZTADRUT akció eredménye

BIZTOSITJA a Zs. N. Sz. szervezeti, kulturális és szociális hivatásának teljesítését, MEGERŐSITI a cionizmust és LEHETŐVÉ TESZI az erdélyi zsidóság érdekében célkitűzéseinek megvalósítását.

TAMOGASSATOK A MASZ HAHISZTADRUT-AKCIÓT!

MIZRACHI

A MIZRACHI SZERVEZET HELYICSOPORTJÁNAK KÖZLEMÉNYEI

A mi mellékletünk

A mai első számunkkal indítjuk utunk a kéthetenként megjelenő Mizrach-i mellékletet. Célünk: becsületesen szolgálni a Mizrach-i célkitűzéseit, ideológiáját és szervezetét a vallásos zsidó tömegek rendelkezésére bocsátani. Mi a tiszta mizrachizmus zászlóhordozói vagyunk és sajtónkat csakis ennek az eseménynek szenteljük. Az erdélyi mizrachizmusban már évek óta érezhető hiányt akarunk pótolni azzal, hogy olyan fórumot teremtsünk, mely kizárólag mozgalmunk céljait szolgálja. Olyan fórumot akarunk teremteni ezzel a melléklettel, mi kolozsvári mizrachisták, amely valóban és a maga tiszta igazságában a Mizrach-i eszmévilágának a hirdetője. Bennünket csak egy gondolat hevít; e melléklet útján az egész erdélyi mizrachizmust, ifjakat, öregeket, férfiakat, nőket töretlen egységbe forrasztani, hogy így egysültsen erővel felelhessünk meg azon nagy történelmi feladatnak, melynek megoldása a zsidóságra általában; de különösen a vallásos zsidóságra hárul.

Testvérek! Számítsunk arra, hogy minden erővel támogni fogjuk bennünket ebben a munkánkban. Tartásotok szent kötelességeiteknek, hogy szent munkánkban úgy anyagilag, mint erkölcsileg támogassatok. Mi azt hisszük, hogy ezen munkánkból csak áldásos eredmények fakadhatnak úgy a mi szervezetünk megerősítése és kiépítése, valamint a mai zsidó életpolitikájának sürgős és helyes megoldása számára.

Legyetek velünk a munkában, az állásalkotásban és akkor Isten segítségével az eredmények öröme lesz mindnyájunk jutalma.

KLEIN ELIAHU.

Az összes Mizrachi helyi csoportokhoz!

A kéthetenként megjelenő mellékletünk a szervezeti élet minden megnyilvánulása számára rendelkezésükre áll. A csoportokban történő fontosabb szervezeti események közlését kérjük, hogy rajtunk keresztül az ardeali Mizrachi szervezet csoportjai megismerjék egymást és ezáltal egységes szervezeti szellem kialakulását elősegítsük.

Közlemények: Schwartz Zoltán Cluj, str. Suluțiu 8 címre küldendők.

Erdőt ültetnek Erec Jisraeleben Ráv Jichak Niszenbaum nevére

Január 3-ikán az összes helyi szervezeti vezetőknek részvételével Keren Kajemet nagygyűlést tartottak Varsóban. A nagygyűlésen Ráv Meir Berlin a Mizrachi világszervezet elnöke referált a gálutban élő zsidóság nyomasztó helyzetéről és az Erecben folyó harcokról. Beszédét azzal az ünnepélyes indítvánnyal fejezte be, hogy a Keren Kajemet földjén erdőt ültessenek, Ráv Jichok Niszenbaumnak, a lengyelországi Mizrachi elnökének a nevére, aki a napokban tölti be a 70-ik életévét. A gyűlés nagy lelkesedéssel tette magáévá az elhangzott indítványt és hosszasan ünnepelte a Mizrachi elnökét.

A gyűlésen még felszólalt a jeruzsálemi KKKL központ kiküldöttje, M. Ezrachi is, aki rámutatott a KKKL-el szembeni népi kötelességekre és különösen arra a feladatra, amely ebben a tekintetben a „Machleket Háchrédim“-ra vár. A lengyelországi zsidók körében az 5699-ik évben „egyszáz ezer zlotyot fognak gyűjteni a KKKL „Machleket Háchrédim“ osztálya javára.

A Mizrachi irodának és egyleti helyiségnek 3 üres szobát keres. Ajánlatokat dr. Glasner Izsák irodájába Cluj, calca Regele Ferdinand 34 szám alá kérünk. Telefon 21.66.

A kolozsvári Mizrachi jubiláris közgyűlése

Rövid tudósításban beszámolt már az Uj Kelet a kolozsvári Mizrachi január 15-én lezajlott husz éves jubileumi közgyűléséről. Első mellékletünkben a közgyűlésen elhangzott beszédek közül közöljük teljes terjedelmükben.

Az egész közgyűlést a husz éves múlt szelíme hatotta át és felemelő élmény volt együtt látni a Mizrachi régi harcosait a mai nemzedékkel a Mizrachira váró mai új feladatokat buzgó vállalkásában.

Dr. Glasner Izsák nyitotta meg a jubiláris közgyűlést. Hódolatteljes szavakban méltatta és éltette Románia nagy uralkodóját, II.

Dr. Glasner Izsák megnyitó beszéde

E napokban mult el 20 éve annak, hogy városunk zsidósága megb. Apám z. c. l. vezetése alatt a zsidó nemzeti mozgalom mellett nyilatkozott meg. Forradalmi megnyilatkozás volt ez akkor s felejtethetetlen élmény maradt mindannyiunknak, akik részt vettünk benne. Husz év elég idő ahhoz, hogy egy ilyen kimagasló esemény ennyi éves fordulóját jubilálni, ünnepelni lehessen. Szabad-e azonban ma, a zsidó szenvedések leg-súlyosabb napjaiban, a zsidó sors alakulásának legválságosabb óráiban ünneplésről beszélnünk? Ha azonban a jubileum szó eredetét a héber jövevénnyel keressük, ami átvitt értelemben egy korszaknak, egy periódusnak a végét s eo ipso egy új periódusnak, egy új korszaknak a kezdetét jelenti, ilyen értelemben tényleg beszélhetünk ma jubileumról.

Ezelőtt 20 évvel az idealisták aránylag kicsiny csoportjának lelkes megnyilatkozása volt a zsidó nemzeti mozgalomnak a zászlóbontása. Sokan nem ismerték el a zsidókérdés pusztán létezését sem, még többen tagadták a problémának a zionizmus útján történő megoldási lehetőségét. A Galutot, minden nyomorúságával és kinszenvedésével együtt, a zsidóság missziós elméletével vélték idealizálni. Zsidó nemzet, Erec Jisraele, messiási idők, forradalmi s utópisztikus szavak voltak s csak nagyon kevesek lelkebe tudtak beférkőzni.

S a vakságnak ez a korszaka véget ért, a tisztán nem látszának ez a periódus ezzel az évvel le is zárult. Az elmúlt év eseményei után ki merné ma kétségbevonni a zsidókérdés létezését s ki tagadná, hogy a probléma gyökeres megoldása csak a Galut-ból való fizikai és lelki felszabadulás, Erec-Jisraele útján érhető el. Zsidó nemzet — ma magától értetődő valami, Erec-Jisraele — realitás. Messiási idők eljárnak — Rabbi Jochanan mondja: „Im raita dor sozarot rabot b'not alav k'nanah“, ha látsz egy generációt, hogy a bajok sokasága folyamként zudul rá, „cháké lo“ várható öt „seneamar“ mert írva van: ki javo kanahor zor“ ha mint folyam jön a baj és... „uvá l'zion goel“ és Cionból jön a Megváltó. Amikor a zsidó szenvedések okozta kénytelen folyamok hampólyog végig egész Európán, joggal mondhatjuk, hogy Messiás eljövését várjuk.

S ennek az új korszaknak, a tények felismerésének, az eszmék megértésének a jegyében hívjuk össze a Mizrachinak ezt a közgyűlést. Régóta nem volt alkalom a tradícionális zsidóság ilyen impozáns összejövetelére s ezért nem lesz célszerűtlen, ha elemezzük a Mizrach-i ideológiáját s azt a programot, ami szervezetünk tulajdonképeni célkitűzését képezi, annál is inkább, mert vannak talán sokan most a mi körünkben, akik ezt alig ismerik.

A Mizrachi néhány szóban foglalta össze az általa képviselt eszmét: „Erec Jisraele, l'om Jisraele, al pi Torat Jisraele“.

Erec Jisraele, jelenti, hogy földet, országot akarunk. Saját földet, saját országot, Izrael országot. Azt a földet, amelyet I-n ősapáinknak ígért, amelyet Josua elfoglalt, az országot, amelyet David és Salamon királyaink nagyra tettek, amelyet elsozbeni pusztulása után Ezra és Nehemia újból felépített, amelynek földjét a Makkebeusok vére áztatott s azt az országot akarjuk, amelyről Titus óta is 2000 éven át álmodtunk, érte fohászkoztunk s amelyről soha le nem mondtunk. Erec Jisraele jelenti, hogy ezt az országot akarjuk s nem más országot. Ezt, amelyről a Biblia azt mondja: „Vöj-savtem lavetach boarzóchem“ és biztonságban fogtok lakni országokban, aminek a Jalkut Simoni hozzáfűzi: „Boarzóchem atem jösvim lavetach vöen atem jösvim lavetach böchuz laarez“ a ti országokban fogtok biztonságban élni s nem fogtok biztonságban élni országokban kívül.

Ezt az országot, az egyetlen helyet a világon, ahol nem mint megtértet, hanem

Károly királyt, akinek bölcsessége és energiája a Tron köré gyűjtötte az ország összes erőt.

Az egész közönség felemelkedett helyéről és hosszasan éltette II. Károly királyt.

A közgyűlés kiemelkedő eseménye volt Jichok Hecht palesztinai delegátus pompás beszéde és Juszt Mose nagyhatású felszólalása.

Az alábbiakban közöljük Dr. Glasner Izsák megnyitó beszédét, prof. Klein Eliahu és Halpert Fischl beszédeit.

Erec Jisraele jelenti azt is, hogy nem Ugandát, Birobidzánt, sem Taganyikát, Kenyát vagy Rhodeziát. Fájdalom, a palesztinai bevándorlási korlátozások s a mércetelenül nagy zsidó nyomor folytán kénytelenek vagyunk megismerkedni a másik négy világrész összes államainak nevével is. E nevek hallatára azonban nem érzünk semmilyen vonzódást, lelkünknek egyetlen hurja sem rezdül meg s nem tekintjük azokat egyebnek, mint a kitaszított, agyonsanyargott, minden reményt vesztett zsidó egyedek menedékhelyének. Ezekbe az országokba való bevándorlás megoldhatja az egyének egzisztenciális kérdését, életlehetőséget nyújthat nekik, egyeseknek talán meglegedettséget is, de nem oldhatja meg az összesség, a zsidó népnek a problémáját. A zsidó nemzetnek a problémáját egyetlen ország oldhatja meg, az az ország, ahová vonzódnak, ahová vágyódnak, amelyért élünk és halunk s ez: Erec Jisraele.

S ha ez így van, mint ahogy a napnál is világosabb, hogy így van, akkor ámulattal s sajnálkozással kell megállapítanunk — s ezt ezen ünnepélyes alkalommal sem hallgathatjuk el —, hogy akad egy zsidó közületnek szellemi vezetője, lelkipáztora, akinek az elmondottakon kívül is tudnia kell, hogy a mi bölcsseink tanításai kapcsán ezer és ezer változatban dicsőítették s a vallási parancsolatok primerjének minősítették Erec Jisraele benépesítésével és felelősségével kapcsolatos legcsekélyebb tevékenységet is s aki ennek tudatában képes legyen a Palesztina-munka elgáncsolásával, tagatellizálásával s megrágalmazásával propagálni s világgá kürtölni, hogy: Menjünk Rhodeziába. Akinek hivatása lenne hirdetni, hogy: Amru bösem Rabbi Jochanan, Rabbi Jochanan nevében mondották: „Kol hamóhaléché árbá ámot böerez-jisraele“ aki néhány lépést teszen csak Erec Jisraeleben „muvtach lo sehu ben olám haba“ biztos lehet a tulvilági életben, vagy hogy „Jösvat Erec-Jisraele sökülá k'neged kol hamizvot sebótora“ Erec-Jisraele betelepítése fontosságban fölér a Tora összes parancsolataival, s aki eddig még Erec-Jisraeleért egy jó szót sem szölt, az ma híveinek Rhodeziát ajánlja Palesztina helyett. Erre mi csak azt kiálthatjuk oda: „Lo zu hade-rech“ nem ez az ut az, amire a mi bölcsseink bennünket tanítottak.

Erec Jisraele, — l'om Jisraele, — a zsidó népnek. Tehát nép vagyunk s nem egy felekezet. Nem csupán zsidó vallású és nemzeti-ségi polgárok, hanem a zsidó nemzetnek fiaí vagyunk s jó polgárai annak az államnak, amelyben élünk. Ez egyébként már nem vitatott, erre már megtanítottak a mi ellenségeink is. Egy nép vagyunk, de nem olyan, mint más népek. A mi népiségünk kom-pozens tényezői között szerepel olyan is, amit más népeknek nem ismerünk s ez a mi valóságunk. A népiség fogalmának alkotóeleméi nálunk oly elválszthatatlan kapcsolatban vannak vallásunkkal, hogy ez a körülmény bennünket speciális néppé tesz, amelyben nincs hasonló s éppen ebben rejlik az egész világ részéről hangoztatott különállásunk. Amikor tehát mi az asszimiláció ellen küzdünk, akkor nemcsak az egyéni asszimiláció ellen harcolunk, hanem elitelünk minden olyan irányzatot is, amely bennünket más népekkel mindenben hasonlóvá akar tenni.

Találósan jellemzi a Midrasch egy bibliai vers kapcsán a zsidó nép egyedülálló, más népekkel össze nem hasonlítható jellegét. Bileam, amikor Balak felkérte őt, hogy átkozza meg a zsidó népet, ő azonban megáldotta, többek között azt mondta: „Hén ám lövadad jiskon uvágojim lo jitchasav“. Ime egy nép, amely elzárkózottságában él s a többi népek közé nem sorolható. A Midrasch erre: mi az a hén? „Kol haotijot misdavot chuc misté otijot halahu“. Az összes betűk

párosíthatók számjegyük értékében, kivéve a „hé“ és „nun“ betűit, az 5 és 50 számjegyet, mert 1+9 az tíz, 2+8, 3+7, 4+6 az tíz, az 5-ös számjegyeknek nincs párja, 10+90 az száz, 20+80 s így tovább s úgy, amint ez a két betű, illetve számjegyek nem párosítható az összes többiekkel, úgy a zsidó nép sem keveredhet másokkal, s miért? „Seafilu melech gozer aléhem löchalé hasabat ulóvatél et hamilá o láavod ávodá zárá hém neherá-gim vöen mitarvim báhem“. Mert ha rá is kényszerítenék, hogy bálványt imádjon, vagy megszegje alapvető tetteinket, inkább mártírhalált szenved, de nem keveredik kö-zségük. A mi vallásunk tehát az, ami az asszimilációt kizárja s amiért „uvágojim lo jitchasav“, a többi népek közé nem sorolható.

Al pi Torat Jisraele. Egy ország, amelyhez való jogunk a Bibliában gyökerezik, annak az Am Jisraelenek a birtokában, amelynek a Tórában kifejezésre jutott, vallásunk kölcsönzi jellegzetességét, csak természetesen, hogy nem rendezkedhetik be másokppen, mint „al pi torat jisraele“, a Tóra előírásai szerint. Nálunk nem lehet szó egyház és állam elválsztásáról, hanem magától értetődő, hogy e mi országunk minden életmegnyilvánulása, intézménye és berendezkedése a Tóra, a mi alkotmányunk parancsolataihoz kell igazodjon; ahhoz a Tórához, amely tulajdonképpen erec-jisraelebeli önálló állami létünkre lett szabva s a Tórához, mely azért adatott, hogy „vöchaj báhem vöo sejamut báhem“, éljünk vele s nehogy tömlökre-menjünk érte, ez a Tóra tehát nem képezhet akadályt a mi állami létünk s boldogulásunk útjában. Gazdasági, kulturális s közéletünk minden más ágával kapcsolatban olyan törvényeket tartalmaz a mi Tóránk, hogy ezek által a mi egész állami létünk egy egyéni jeleget nyer. S itt ismét a mi bölcsseink fogom idézni: „Rabbi Lévi mondá: Kol más-széhem sel jisraele müsünim meumot háolám“. A zsidó nép minden cselekedete, vagyis életének minden mozanata eltér a többi népekétől. „Böchrísátám: lo táchros bösor váchá-mor“, a szántásnál: ne szántás ökor és szá-márral együtt, „Bizriátám: lo tizrá kármó-chá kilájim“, a vetésnél: ne vessél szőlőbe kétféle magot, „böckirátám: völeket köch-chá lo fölakét“, az aratásnál: ez elhullott kényeket ne szedd össze, „bödisátám: lo tácz-szom sor bödiso“, ne tégy szájkosarat az ököre, amidön csépel, „böminjánám ubö-chesbonam“, az időszámításnál, „seumát háolám monim löchámá vöjijisraele löváná“, mert más népek a nap járása szerint, a zsi-dó nép pedig a hold járása szerint számítja az időt, „seneamar, háchodes háze láchem“, mert írva van: a hónap legyen nektek a hónapok eleje. De vajjon miért emeli ki Rabbi Lévi éppen a szántás-vetését s minden átme-net nélkül az időszámítást? Ezzel azt akarja azonban kifejezésre juttatni, hogy kezdve a szántás-vetésről, a mezőgazdaságtól, a leg-egyszerűbb, legalapvetőbb, legparasztibó munkától egészen a csillagászatig, a legma-gasab tudományok gyakorlásáig, mindenütt egy-egy valóban helyes és nemes intézkedéssel találkozunk a mi Tóránkban, „seneamar“, amint írva van a „háchodes háze lá-chem“-mel kezdődő parancsolatokban. S ne felejtjük el, hogy ezeknek a szabályoknak a betartásért a Tóra nem tulvilági, hanem földi jólelet ir elő „lömámán jítáv lách ál háá-dámá áser hásem elöhechá notén löchá“, hogy boldogan élhessél azon a földön, amelyt I-n adott neked.

Kedves testvéreim! Ezeket az eszméket hirdette Mizrachi s ezeknek az eszméknek az Erec-ben való diadalrajuttatásáért kell, hogy sorompóba álljon a tradícionális zsidóság egész tábora a Galutban is. Erec-Jisraele, a zsidó népek, a Tóra szerint berendezve, nem-e elég magasztos cél ahhoz, hogy egy-ségre tömörítse az egész zsidóságot? Nem elég ideál, vagy nem elég kényszerű szük-ségesség-e ahhoz, hogy mindannyian szolgá-tába álljunk? Az amerikai nép — írta nem-rég egy amerikai újságíró — egyetlen kér-désben tudott most az első alkalommal min-den kivétel nélkül egészen egységesen meg-nyilatkozni s ez történt: a zsidóülözések elleni tiltakozásnak s a zsidó szenvedések enyhítésének a kérdésében. S ha ezt meg tudta tenni miattunk az amerikai nép, akkor mi, a szenvedő fél, a zsidó nép, nemzeti ka-tasztrófánk idejében kell tudjunk önmagunk és a saját sorsunk feljavítása érdekében egy-séget teremteni.

Husz évvel a helybeli Mizrachi zászlóba-tása után most ismét egybehívtuk önökét, hogy az abba-hagyott munka fonalát, me-g-erősödött tábort s határozottabb akarás-sal ismét felvegyék. „Házómán káotr vöhá-

mólkárá mörbű. Az idő sürget s sok az elvégzésre váró munka. Ma nem elegendő, ha a szervezet az eszme propagálásában, önmagának megerősítésében meríti ki minden tevékenységét, bár egy erős szervezet nélküli el sem képzelhető eredmény. Sokkal fontosabb azonban, hogy olyan praktikus munkát végezzen, mely az idők követelményeinek megfelel. S itt gondolkodok elsősorban az ifjúságnak a palesztinai kivándorláshoz nélkül-

Klein Elijahu: Földet a vallásos zsidóságnak Palesztinában

Néhány hét óta az erdélyi cionizmus terméketlenségét új fogalommal gyarapodott. Ez az új fogalom a föld utáni évezredes nosztalgia megvalósulásának legpregnansabb kifejezője és arra hivatott, hogy történelmet csináljon. A Keren Kajemet Lőjizrael „Machleket Hacharedim” osztálya ez a fogalom. Ugyanis a „Poel hamizrachi” világ-szervezet és a K. K. L. jeruzsálemi kuratóriuma között megállapodás jött létre, mely szerint mindazon összegek, melyeket a vallásos zsidóság a K. K. L. javára gyűjt, mint külön alap, teljesen a vallásos zsidóság kolonizálására fordítandó.

Ez a határozat Erec Jisrael földjének megváltása szempontjából történelmi jelentőségű. Mintha Jeremiás próféta szótát hallanók, amely a számtalanszor tespedő testvéreknek a jobb jövő reményét vési a szívébe azzal, hogy a pusztulás közepette Isten szavára Chananél ben Salumtól földet vásárol, mintegy biztatásul és bizonyítékul arra, hogy Erec Jisrael földje még idegen iga alatt is a miénk marad és örök-érvényű jogunk visszatér erre a földre, hogy újból birtokba vegyük azt.

Az a történelmi tény, hogy mi évezredek során vallási intézményeinkben, irodalmunkban és költészetünkben Erec Jisraelnek mindenkoron centrális helyet biztosítottunk bizonyítja, hogy a Szentföld mint egy örök eleven kép, mint egy élő valóság élt a mi lelkünkben. Mert a mit elveszteknek hisz az ember, az kivész a lelkivilágából, azt elfelejti, ez a természet törvénye, úgy az egyén, mint a közösség számára. De Erec Jisrael egy pillanatra sem esett ki a zsidóság lelkivilágából, mindig foglalkoztatta képzeletét az odaváló visszatérés. De csodálatos íróniaja a sorsnak, hogy most, amikor a történelem intézője azon feladat elé állította a zsidóságot, hogy Erec Jisraelt ténylegesen felépítse, tehát hogy a képzeletet valósággá varázsolja és Jeremiás próféta szellemében. „Benjamin országában, Jeruzsálem környékén, Jehuda városaiban, a hegyvidék, a Negev és a Sfelah városaiban földet pénzen vásároljanak, mert visszavezetem foglyaitkat szőlő az Ur”, az újépítési munkájától azok tartották magukat távol, akik a Szentföld em-

Fisl Halpert: A jesiva hócher

Husz esztendeje, hogy a pozitív zsidó élni akarást, a tradicionális zsidó élet vágyát hirdették meg a városban és egész Erdély tradíció-hű zsidósága egy emberként sorakozott a kibontott zászló alá, mindenki jött és mindenki részt kért magának a munkából. Nem volt hitközsége Erdélynek, nem volt rabbija egy közületnek, amelyet vagy akit ne remegtetett volna meg a vágy, hogy oly sok idő után újból szabad életet akarunk élni, életet, amelyben nem a gyomor, nem a vagyonszerzés legyen a hangadó, életet, amelyben a kulturális kiélés ne apró-cseprő hitközségi kolecolásokban merüljön ki, hanem, amelyben teljes formáját éljük ki annak az eszményként élő zsidónak, akinek egész valóját áthatja a Tan, aki a Tanítást nem homli absztrakt tudományként fogja fel, hanem egész életének vezérfonalaként akarja azt tudni és mint társas lény oly körülmények között akar élni, amelynek minden életmegtérülését ez a Tanítás szabályozza.

Főlétes mondanom, hogy ilyen életet, csak a munkájából megélt, szabadon gondolkozható és szabadon cselekedhető egyén élhet. Nyilvánvaló, hogy vallásos zsidó csak egy szabadon fejlődő Erec Jisraelben érhet el ilyen életet. Nagyaink a pozitív életet igéző mestereink, a Tanban, — minden más vallás dogmáival szemben — az élet tanát látták, rég felismerték ezt és minden tevékenységüket ebben az irányban fejtették ki. A kishitűket, a folyton gyanakodókat, akik szűz érdekeiket mindig valamilyen alközelbe burkolták, erre a felismerésre a történelem, a való élet könyörtelen ereje vezet rá. Sajnos, hogy ily későn és ily körülmények között kellett ennek bekövetkezni.

Es a zajló élet hullámai hátán hanykodik ma a jesivából kikerült, minden rév nélkül bukdácsoló hócher is. Életének legszebb éveit a „Bét-Hamidrás” falai közt tölti el, nehezen kinlódik pusztá létfontosságáért, csak hogy a mesterei szavát hallhassa és amikor az élet utjának neki akar vágni, amikor csa-

lőzhetetlen gyakorlati, szellemi és lelki hacü-sarjára. Nekünk nem lehet közömbös, hogy ifjúságunk milyen felkészültséggel indul neki majd az új életnek, nekünk fontos, hogy életlehetőségek teremtésére kiképezve, hitében megerősödve, tudásában gyarapodva s így lelkében felrészlülve érkezzen el új hazájába: Erec-Jisraelbe. Szervezetünknek ehhez s minden egyéb munkájához pedig kérjük I-n segítségét s az Önök támogatását.

lékét a legelevenebben tartották meg, akiknél minden életmegtérülés valamilyen kapcsolatba hozható Cionnal — a vallásos zsidósággal. Ők göröcsően ragaszkodtak képzeletük világához és nem akartak osztozkodni abban a történelmi felelősséggel, amely különösen az ő vállukra nehezedik. Különböző kifogásokkal bástyázták körül képzelet-világukat és ezzel a negatívummal vélték a zsidó jövődöntő szolgálatot tenni.

Menachem Usiskin, a zsidó föld nagy szerepese rátette kezét a történelem érvérséire és kitapintotta belőle azt a történelmi jelszót, amellyel ezt a képzeletben felhalmozott energiát, a gyakorlati megvalósulás szolgálatába helyezi. Ez a történelmi jelszó: „Machleket Hacharedim”. Ez lemond minden gáttat, megszüntet minden gyant és tisztáz minden képtel, amelyet a vallásos zsidó körök a K. K. L.-el szemben tápláltak. Ezen alap kizárólag vallásos zsidó embereknek a letelepítését szolgálja és lehetővé teszi, hogy minden vallásos zsidó, minden lelki kényszer nélkül, a földmegváltás mindenkinél legszentebb kötelességét teljesíthesse.

A vallásos zsidó a „Machleket Hacharedim” utján önmagának, gyermekeinek és az egész zsidó közösségnek tesz szolgálatot, akiknél Cion egy próféta ideál, a zsidó lelkiség kötelességteljes szent hely. Az eke szarvánál, az üllönél Dávid zoltárait zengő dolgozó zsidó ember ideálja élt elevenen a vallásos zsidóság lelkületében. Ezen kép megvalósítását szolgálja a K. K. L., amidőn települése a vallásos zsidó ifjak százaival adott életlehetőséget. De fokozottabb mértékben akarja a K. K. L. a vallásos elemek letelepítését szolgálja amidőn a „Machleket Hacharedim” utján a vallásos zsidóság utján felhozott K. K. L. összegeket kizárólag ilyen települések megteremtésére fordítja. Minden zsidó házába a föld iránti szeretet szent szimbóluma: a kékféher persely. Minden zsidó ünnep, minden örömdetes esemény a föld iránti kötelességteljes szent alkalma kell legyen, „Michol erec achuzatchem g'ula titnu laarec”. A földi élet minden megnyitkozásaiban a Szentföld megváltása foglalja el a centrális helyet.

ládalapításra akar gondolni, minden vezető nélkül, elhagyatottan áll itt és nincs egy tanácsadó hang, egy baráti szó sem, amely utbaigazítaná. Minden felelősség azokat a vezetőket terheli ezért, akik nemcsak hogy segítségére nem siettek, hanem ellenkezőleg, minden, a hócherek sorsának javítására irányuló mozgalmat már csúrájában igyekeztek elfojtani, anatómát hirdetve minden olyan megmozdulásra, ami érdekeljünknek nem felelt meg. Bűn terheli ezeket a vezetőket és e bűn miatt majdan még felelni fognak a történelem és a zsidóság törvényszerűe előtt.

Ezzel szemben mi a „Mizrachi” kötelessége? Felrészli az alvó lelkismereteket és minden alkalommal rámutatni a hibákra, amelyeket még most sem késő jóvátenni. Valamikor elhangzott a jelszó: Bevonulni a hitközségekbe! Valamikor dicsőség volt egy mizrachistának azt jelenteni, hogy ez és ez a hitközség ilyen és ilyen összeget szavazott meg az országépítési alapra. Ma ez már nem elegendő. Minden mizrachistának azon kell lennie, hogy a zsidó élet minden megnyilvánulását az erc jisraeli szellem hassa át. Minden zsidó megmozdulás, minden zsidó intézmény előtt egy cél kell, hogy lebegjen és ez: Erec Jisrael. El kell foglalni minden lehető pozíciót és a napi élet dolgait, a mező, a másiághoz és liberer iránti kolecolást a zsidó ifjúság jövőjéről való gondoskodás kell hogy felváltsa.

Es különösen rá kell világítani a vallásos ifjúságal szemben elkövetett hibákra. Ha a technika vívmányai folytán a termelő oly közeljutott a fogyasztóhoz, hogy a közvetítő kereskedelem szinte kiesett eddigi szerepéből, ha a zsidó közvetítő, kereskedő üzletét be kell, hogy szüntesse, — úgy ez a sors különösen a jesivából kikerült ifjúság áll, amely — egyes eseteket kivéve, és e kivétel csak erősíti a szabályt — mindig csak „Luft”-egzisztenciákat építhetett, amely az első szellő-fúvásra összeomlott. A mai idők és előrelátótlag a jövőbeniek is ezeket a lehetőségeket megszüntették.

A jesivából kikerült ifju részére nincs más megoldás a jövője szempontjából, mint az átrétegeződés és az Erec Jisraelbe való kivándorlás. A Mizrachi minden nap ujult erővel rá kell, hogy mutasson az eddig elkövetett hibákra és a vallási vezetőket cselekvésre kell rábírnia. A vallási vezetők azok, akik ezt a munkát véghez kell vigyék és a Mizrachi mindenben segítségükre kell legyen.

Felelősség kell, hogy áthasson minden rabbit a gyermekeikért való aggodásban és a hitközségében felnövekedő vallásos ifjával szemben. Es, ha husz éven át nem engedtek meg semminemű szervezetséget, ha husz éven át egykedvű nemtörődömséggel mentek el minden összeroppanat egzisztencia mellett,

Dr. Glasner Izsákné: Násé-Mizrachi

Keveset hallották még e nevet s így kevesen ismerik jelentőségét. Szószertint lefordítva Mizrach-asszonyokat jelent, de a fogalom, amelynek kifejezője, jelenti a vallásos zsidó asszonyok csoportját a cionista mozgalomban. Ez a csoport a cionizmus történetében nem tud még nagy eredményekről beszámolni, ami azzal magyarázható, hogy a vallásos zsidóság elzárta kapuit minden nemzeti megmozdulás előtt, feltéve hivat a vallástalan befolyástól, ami szerintük a legnagyobb veszedelmet jelentheti a zsidóságra. Különösképpen áll ez asszonyainkra. Mint tudjuk a Bibliából, már ősidőktől fogva a vallásos asszony legszentebb hivatása családi életének tisztasága fölött öröközni, gyermekeit a vallás szellemében nevelni, egyszóval ott honát a tiszta erkölcs szentélyévé avatni. Dicséretére legyen mondva a vallásos asszonyok, ezen hivatását a szó legnemesebb értelmében be is töltötte.

Ma azonban ezeket a békés családi tüzhelyeket minden oldalról veszély fenyegeti, középkori barbarizmussal igyekeznek egyes népek otthonainkat feldolni és gyermekeinket földönfutókká tenni. Ezt a veszedelmet megérezte ma már a vallásos zsidó asszony is, megérezte anyai ösztönével, hogy népe és gyermekei érdekében otthonán kívül is tennie kell valamit s így nem volt nehéz feladatunk, midőn elindultunk, hogy ezeket az asszonyokat összegyűjtsük s egy csoportba tömörítsük, megmagyarázva nekik, hogy a zsidóság mai helyzetében egyetlen megoldás gyermekeinknek új otthonot teremteni s ez nem lehet más, mint: Erec Jisrael. Nem volt nehéz elozlatnunk téves felfogásukat, hogy az országépítés munkájában résztvenni nem vallásellenes, sőt a vallásos asszonynak elhivatottsága a cionista mozgalomban is azt a helyet elfoglalni, amire predestinálva van, oly irányban befolyást gyakorolni, mint ahogy azt otthonában teszi, vagyis a tiszta vallás szellemét hirdetni s beleinni minden népi megmozdulásunkba.

Városunkban alig négyhetes ez a mozgalom, melyet néhány vallásos asszony indított meg a Wizo keretében s a legnagyobb meglepéssel állapíthatjuk meg, hogy asszonyaink már is hivatásuk magas latán állanak. Olyan lelkesedéssel végzik a reájuk rótt munkát, hogy ha ez így megy tovább, amit joggal remélhetünk, csoportunk erősségévé fog válni nemcsak a helyi vallásos társadalomnak, hanem az egész cionista mozgalomnak, példát mutatva országsszerte hasonló megmozdulásokra.

Első nyilvános összejövetelünk január 15-én volt, midőn vendégül láttuk Kesztenbaum Miksa urat, a várad Mizrachi vezetőjét és Just Mose urat, a KKL Machleket-Charedim-jének központi titkárat. Mindkét előadó hangzottatta mai helyzetünk súlyos voltát és rámutatott azokra a mulasztásokra, amelyeket a vallásos rétegek passzív magatartásuk által elkövettek és lelkes szavakkal buzdítottak bennünket a most meginduló munkára, ami nagy visszhangra talált az egybegyűlt szép számú hölgy csoportban. Just Mose kifejtette, a Machleket-Charedim munka fontosságát a mi mozgalmunkban, mert minden fillér, ami ilyen címen összegyűlik, a vallásos intézmények fejlődését és gyarapodását jelenti Palesztinában. Jellemző asszonyaink áldozat és munkakészségére, hogy már ott a helyszínen valóságos ott ségység folyt a perselyekért, amelyeket ott széjjel is osztottunk. További perselyek kihelyezése s minden olyan munka, ami alapunk megerősítésére szolgál, legfőbb programjaink egyikét képezik.

ha oly hosszú időn keresztül nem aggodtak amiatt, hogy ezen ifjakból dolgos és vallásos ifjak váljanak egy minden elnyomástól mentes szabad Erec Jisraelben, úgy most a tizenkettedik órában, amidőn „en loch jom soén killeloszaj möribeh misel chavérot”, amidőn ezen ifjak egy reménytelen jövő előtt állnak egy rózsának éppen nem mondható jelenben, most össze kell fogjanak, hogy ezt az ifjúságot egy szebb jövőnek megmentésé, hogy szabad polgárai lehessenek egy szabad Erec Jisraelnek.

Ennek a célnek az érdekében kell, hogy a Mizrachi összehozza minden erejét és ezt várja a jesivából kikerült hócher, minden, a vallás iránt nem közömbös zsidótól.

Lélekemelők. Onag-Sabat-délutánjaink, melyeknek célja a Biblia terjesztése és az egyívétartozásunk érzésének kimélyítése. Mindig akad egy lelkes háziasszonyunk, aki néhány hölgyet magához hív s nem tud zása, ha azt mondom, hogy minden ilyen szombat délután egy élményt jelent számunkra. Kulturprogramunkba vettük még héber kurzusok felállítását, conista ismertető előadások tartását, úgy asszonyaink, mint ifjúsági leánycsoportjaink részére. Ezen a ténen sok teendő vár még szervezetünkre. Az ifjúság fejlődésének helyes irányba való terelése, szellemi irányítása, a mai élethez való helyes nevelése azaz átrétegeződésének lehetővé tétele egyike legnagyob s legfontosabb feladatainknak.

Bizunk abban, hogy asszonyaink lelkesedése ne megy föllobbanó láng esupán, hanem lankadatlan buzgalommal fogják folytatni a megkezdett munkát s ha ez így lesz, a kívánt eredmény sem fog elmaradni. A jutalom munkáért, az a boldogító érzés lesz, hogy mi is hozzájárultunk, ha csak egy kis téglával is ahhoz a gigantikus műhöz, amit úgy hívnak, hogy: országépítés.

Az új vezetés

A jubiláris közgyűlés egyhangulag a következő vezetőséget választotta meg:

Elnökök: Dr. Glasner Izsák.

Elnöki tanács:

Rav Klein Eliahu, Dávid Aron, Fraenkel Emanuel, Friedmann Hermann, Czedik Károly, Weinstein Sámuel, Halpert Fisl, Albert Nándor, Goldstein Nándor, Goldstein József, Salomon Adolf.

Pénztárnok:

Salomon Sámson.

Ellenőrök:

Goldstein Adolf, Kohn Dávid. *Gazda:* Hirsch Mór; Goldberger Kálmán.

Titkár: Schwartz Zoltán.

Székelbiztos: Léb Öcöa.

KH biztos: Ung. Ölbbaum Aron.

KKL MCh. bizottság:

Rosenfeld Armin, Adler József, Feld Abraham, Léb Béla, Katz Salomon.

KE Isr. szel Hómiz:

Janovitz Géza, Herman Samu, Rótn Izsák, Rubin Jenő.

Hochsara:

Végh Márton, Mózes Elék, Léb Mojer.

Alja:

Dr. Neumann Vilmos, dr. Weisz Fülöp.

Kultur és Hedr. bizottság:

Klein Jakab, Rosenthal Gyula, Klein Jeremiás, Glasner Ebnjámia, Vohl Samuel, Fraenkel Herman, Farkas Mendi, Nota Vilmos, Ullmann Andor, Glaser Izidor, Weisz Mose.

Választmány:

Adler Samuel, Hochman Jakab, Lilenthal Sándor, Stern Herman, Schwartz Márton, Rocenzwicz Máté, Bergfeld Emanuel, Pall Márton, Weimann Miksa, Fraenkel vaskezeskedő, Guttmann Márton, Spéter Mose, Kohn Mózes, Kohn Jenő, Bodner Benjamin, Rosenfeld (Zauderer), Schächter Andor, Weisberger, Hirsch Wolf, Marmorstein, Sámuel Dávid, Léb Samu, Goldstein Márton, Halper Arthur, Farkas Izsák, Schwartz Mózes, Schwartz Sándor, Frei Lajos, Lerner, Zelig Samu, Winkler Jakab, Grünfeld Dávid, Hamlet József, Lövinger Manó, Mandelbaum József, Berkovits Henrik.

A Poel Hadati Húsztis elnökének, Dávid Aronnak nagyhatású beszédét anyagtorlódás miatt, melléketünk következő számában fogjuk közölni.

UJ KELET *Legújabb hírek*

Világkonferenciára hívják össze az európai és amerikai államokat?

(Első oldali cikkünk folytatása.)

nyol királyné, az Asturiai herceg, a kvirinali és szentszéki felkelő spanyol követtség személyisége és számos spanyol személyiség.

Mussolini személyesen táviratozott Gambera tábornoknak, a Spanyolországban harcoló olasz önkéntesek parancsnokának, közölve vele, hogy hadosztálytábornoki rangra léptette elő, a spanyolországi kampány során szerzett különös érdemei elismeréséül.

Tüntetések Korkizkán

Róma, január 27. Pénteken délelőtt olasz egyetemi hallgatók és középiskolai diákok tüntettek Róma utcáin, majd megkísérelték megközelíteni a francia nagykövetség palotáját. A jelenlévő rendfenntartó csapatok vezetője felszólította a tüntetőket, hogy vonuljanak vissza. Ezek erre a Venezia tér felé vonultak és azt kiabálták:

— Klé Korkizka? A miénk!

A Venezia térre érkezve hosszasan tüntettek és éltették Mussolinit, aki három ízben is megjelent a palota balkonján.

Genova, január 27. A diákok megkísérelték ma ellenséges tüntetést rendezni a francia konzulátus előtt. A tüntetők közbelépésére volt szükség, hogy szétszórják őket. A Ferrarai téren néhány száz diák és középiskolás gyűlt össze, akik a Via Palestron levő francia konzulátus felé indultak. A diákok megkísérelték a konzulátust körülvevő rendőrközpont áttörni, mire a tüntetők közbeléptek és vizsgárgépeket bocsátottak a tüntetőkre. A tüntetők elvették a vizsgárgépeket, mire újabb tüntetőcsapat lépett akcióba, lespriccelték a tüntetőket, akik erre szétszórtak.

„Daladier igyekszik olcsón szabadulni“

Az olasz sajtó nem kommentálja Daladier és Bonnet beszédét. A címekből azonban, amelyek alatt az olasz lapok a beszédek ismertetik, következtetni lehet arra a fogadtatásra, amelyre a beszédek Olaszországban találtak. A Messagero címe a következőképpen hangzik: „Daladier igyekszik olcsón szabadulni, plátói dicsőretekkel illetve az olasz harcosokat“. A Popolo d'Italia riportjának címe a következő: „Daladier igyekszik jó szavakkal hízlelni Olaszországnak“.

Ha Franciaország beavatkozik a spanyol ügybe, Anglia segítségére siet

London, január 27. Az angol sajtót nem érte meglepetésszerűen Barcelona eleste. A lapok számára nyilvánvaló volt, hogy e város nem igen tud a felkelők technikai fölényének ellenállani. A lapok megkülönböztetett figyelemmel foglalkoznak Bonnet és Hoare Belisha csütörtöki beszédeivel. A Daily Telegraph szerint a francia-angol barátság Bonnet részéről való kihangsúlyozását úgy Anglia, mint Franciaország teljes helyesléssel fogadják. A két nemzet elválaszthatatlan egymástól. Az, amit Bonnet a francia és angol erők háború esetén való együttműködéséről beszélt, nem egyszerű szóbeli fogás, de olyan szilárd pont, amely elég erős ahhoz, hogy ellenállhasson a viharoknak. Hoare Belisha nyilatkozatára célozva, amely szerint Anglia és az angol birodalom legyőzhetetlen — kifejti a lap, hogy semmi ok nincs arra, hogy Anglia megalkodjon magatartást tanúsítson. Az egész szózat azonosítja magát az angol nemzeti aspirációkkal.

A Times ugyancsak Hoare Belisha beszédét kommentálja megállapítva, hogy a legyőzhetetlenség nem azonos a sérthetetlenséggel. Am nem létezik olyan ellenséges hatalom, amely képes volna a mi országunkat meghódítani. A mi függetlenségi szellemünket nem egyszer tették próbára a történelem során. Ezt a szellemet nem tudja megrendíteni a polgári lakosság elleni repülőgépmegbombázásoktól való félelem sem. Am ahhoz, hogy ez a szellem maradéktalanul érvényesüljön, nem szabad ezen a téren minduntalan pánikot teremteni és biztosítani kell a nemzeti fegyelmet.

A Daily Telegraph Barcelona elestével kapcsolatosan megjegyzi, hogy új helyzet állott elő Európában és így nem meglepő, hogy újabb nemzetközi konferenciák összehívására tesznek javaslatokat.

A News Chronicle szerint Franciaország-

nak újja kell szerveznie külpolitikáját. Ha az utolsó pillanatban elhatározná magát Franciaország arra, hogy beavatkozik Spanyolországban, Nagy-Britannia kijelenti, hogy kész ugyanazt az erkölcsi támogatást nyújtani számára, mint amelyet Németország ígért meg Olaszországnak.

A Daily Herald szerint Spanyolország ma nem egyéb, mint rom. A demokráciák nem fogják a spanyol politika irányát megváltoztathatni másképpen, csak úgy, ha más tendenciákat érvényesítenek, mint aminek eddig uralták külpolitikájukat.

Párizs, január 27. A francia sajtó biztosra veszi, hogy Barcelona eleste új helyzetet terem az európai politikában. Valószínűnek tartják, hogy a Róma-Berlin tengely a teljes győzelem esetén újabb igényekkel áll

elő. Attól tartanak, hogy Olaszország megismétli a Földközi tengeri és északafrikai követeléseit. Mindezt üdvösnök tartaná a francia sajtó, ha Anglia és Franciaország közvetítőként lépne fel Spanyolországban.

London, január 27. Angol politikai körökben élénken kommentálják Bonnet francia külügyminiszter beszédét, különös tekintettel annak utolsó passzusára, amelyben Bonnet kijelenti, hogy Franciaország hajlandó résztvenni egy olyan nemzetközi konferencián, ahol meg lehet menteni az európai békét. Angol politikai körök a francia külügyminiszter kijelentéséből egy négyhatalmi értekezlet közeli lehetőségét sejtik, amelyen az általános politikai helyzetet kívül szó kerülne a gyarmati problémáról és az olasz-francia viszáltról is.

Jól értesült körök az újabb nemzetközi értekezlet összehívásával kapcsolatosan tudni vélik, hogy nem négyhatalmi találkozásról, hanem valóban nemzetközi konferenciáról van szó, amelynek célja az európai és amerikai államok részvételével. A konferencia hivatása volna az, hogy megvizsgálja a világon uralkodó feszültség igazi okait.

A zsidótörvény vitája a magyar parlamentben

A jövő hétre halasztották a vita folytatását

Budapest, január 27. A képviselőház egyetemes bizottsága pénteken tárgyalta a zsidótörvény vitáját. Kéthly Anna szocialdemokrata képviselő kijelentette, hogy nem a zsidók erkölcsében, hanem a kapitalista szelvényben van a hiba, amely éppúgy ránehezedik a zsidó, mint a keresztény kisemberre. Meisler Károly kijelentette, hogy jobb lett volna a harmadik zsidó javaslatnál kezdeni, mert így csak újabb vitákra ad alkalmat a

kérdés.

Erődi Ernő hangsúlyozza, hogy a történelem és a jog süllyén akar a kérdéshez hozzászólni, amely sérti a jogegyenlőséget és az osztatlan magyar nemzet szellemét. Jurcsák Béla szerint a javaslat a zsidóságot számarányának megfelelő keretek közé akarja szorítani.

Az ülést azután felfüggesztették és folytatását keddre halasztották.

A Nemzeti Ujjászületési Front zarándokutja Curtea de Argesben

Egy angol lap elismerő cikke öfelsége Károly király új rendszeréről

Bucuresti, január 27. Ma reggel a nemzeti ujjászületési frontja felsőbb tanácsának tagjai külön vonattal Curtea de Argesba utaztak, innen pedig, megérkezésük után autobusokon folytatták útjukat a kolostor felé. Itt Leu arghesi püspök istentiszteletet celebrált. Ezután a résztvevők, köztük Amand Calinescu belügyi, Ionescu-Sisesti földművelésügyi, Constantinescu nemzetgazdasági, Ciuperca tábornok hadügyi és dr. Marinescu tábornok egészségügyi miniszter, Gusti professzor, Nae Popescu lelkész és V. Toni alminiszterek, Alexianu királyi helytartó, Ionescu tábornok, az államvasutak elnök-igazgatója és mások bevonultak a katedrálisba, ahol újabb istentisztelet során emlékeztek meg Románia egykori urairól és uralkodóiról.

Leu püspök ez alkalommal beszédet mondott, rámutatva arra, hogy Curtea de Argesben nyugosznak Románia első vezetői, ugyan csak innen indul ki ma a nemzeti ujjászületési frontja. Önk azért jöttek ide, — mondotta a püspök, — hogy tédre boruljanak Románia nagy királyai és vajdái előtt, hogy új életerőket és bölcsességeket kapjanak.

A tanács tagjai ezután koszorúkat helyeztek el a királyok sírjain, meglátogatták a Domnesca templomot, majd délelben egy órákor hazautaztak Bucurestibe.

London, január 27. „Románia függetlenségének és integritásának megtartásához és megvédéséhez vezető egyetlen út a román nép összes erőinek egyesülése: ez II. Károly király jelszava, amelynek alapján megteremtette a nemzeti ujjászületési frontját, lerombolva a gátakat, amelyek addig a romániai politikai pártokat elválasztották“ — írja a Great Britain end the East című angol folyóirat hosszabb cikkében, amely az új román politikai rendszert ismerteti. A folyóirat rámutat arra, hogy a román lapok nap-nap után tele vannak a vezető emberek, tábornokok, doktorok, egyetemi tanárok és mások neveivel, akik lelkesen csatlakoznak

a nemzeti ujjászületési frontjához. A kormány tagjai résztvesznek a gyűléseken, amelyeket az ország területein tartanak, megmagyarázva a mozgalom célját, amely mögött csaknem teljes egyöntetűséggel áll az ország lakossága. A nemzeti ujjászületési frontjához való csatlakozások közül kettő képvisel különösebb fontosságot: 1. A német és magyar kisebbségek tömeges csatlakozása. Ez különösen Armand Calinescu belügyminiszternek köszönhető, aki a kellő időben megfelelő légkört tudott a csatlakozások számára teremteni. A német és magyar kisebbségek beiratkozása annál is nagyobb meglepetést keltett, mert azt hitték, hogy külföldi befolyás alatt ezek a kormánytal szemben ellenséges magatartást fognak tanúsítani és nehézségeket fognak támasztani. A német kisebbségek gesztusának ösztönzése bebizonyosodott a timisoarai gyűlésen, ahol ötezer kisebbségi tett hűségnyilatkozatot II. Károly király és a román nemzet ideáljai mellett. Ami Magyarországot illeti, a cikk szerzője szerint Olaszország ösztönzésére a magyar kormány is engedékenyebb magatartást tanúsít, amelyet a Grigore Gafencu külügyminiszterrel való kinevezésével kapcsolatos meleg gratulációs távirat bizonyít, valamint a részvételtávirat, amelyet a beszarabiai vasúti katasztrófa alkalmából küldött Horthy kormányzó II. Károly király öfelségének.

Szükebbkörű miniszterközi megbeszélés Londonban a Palesztina-kérdésben

LONDON, január 27. Chamberlain miniszterelnök elnöke alatt ma délelőtt szűkebb miniszterközi megbeszélés volt, amelyen résztvett lord Halifax, Sir Samuel Hoare, lord Zetland Elliot és Malcolm Macdonald gyarmatiügyi miniszter. Hír szerint Palesztina kérdését vitatták meg.

Németország nem lámaszt többé nehézséget Kárpátukrajna hovatartozandóságá ügyében?

VARSÓ, január 27. Az Exchange Telegraph közlése szerint Ribbentrop német birodalmi külügyminiszter kijelentette varsói megbeszélései során, hogy a Német Birodalom semmiféle kalandos vállalkozásba nem megy bele. Eppen ezért az Ukrajnával kapcsolatos hírek sem felelnek meg a valóságnak. A megbeszélések során sem Danzig, sem Memel kérdése nem került szóba. Ribbentrop hangsúlyozta még, hogy a Harmadik Birodalom semmiféle nehézségeket nem óhajt felidézni a Kárpátalja területének hovatartozandóságá ügyében, ha az derülne ki, hogy ez a terület nem tudja megtalálni életlehetőségeit Csehszlovákia határai között. Lengyelország egyébként az antikommunista egyezmény kérdésében ragaszkodik előző álláspontjához, amely szerint nem hajlandó csatlakozni ehhez a szövetséghez. Varsó minden irányban fenntartja szabad rendelkezési jogát.

Németország és Ukrajna

London, január 27. A Times értesülése szerint Ribbentrop és Beck megegyeztek abban, hogy a tavasz folyamán semmilyen előnyomulás nem lesz Kelet felé, a független Ukrajna megteremtése végett. A lengyel külügyminiszter állítólag leszögezte, hogy Lengyelország elismeri Danzig német jellegét, de a kikötő szabad volta sértetlen kell maradjon.

Párizs, január 27. A Liberté moszkvai értesülés alapján jelenti, hogy a szovjetkormány nagy haderőt von össze Ukrajnában.

London, január 27. A Daily Telegraph értesülése szerint varsói körökben olyan hír terjedt el, hogy Hitler Ribbentrop utján levelet küldött Moszciszki köztársasági elnöknek. A levélben állítólag Hitler kijelenti, hogy helyesnek találja, ha Lengyelország csatlakozna a kommunistaellenes blokkhoz. A lap értesülése szerint a varsói tárgyalásokon szóba került a közös magyar-lengyel határ kérdése is. Ribbentrop állítólag hajlandónak bizonyult magáéva tenni a lengyel álláspontot, de leszögezte, hogy a végső döntés Hitler kezében van.

Fenyeget a japán külügyminiszter

Tokió, január 27. Arita japán külügyminiszter ma kijelentette a felsőházban: lehetséges, hogy a japán-kínai háború a szovjet által Csang-Kaj-Seknek nyújtott segítség következtében világháborúvá fajul.

Lezuhant a párizs—kölni repülőgép

Berlin, január 27. A Párizs—Köln között utasszállító forgalmat lebonyolító francia repülőgép Köln közelében, eddig még ismeretlen körülmények között gyárfélegesen utasok és két utasa szörnyet halt.

Törökország nem fogad be zsidó menekülteket

Ankara, január 27. Saydan török miniszterelnök kijelentette, hogy Törökország megtagadja a zsidó menekültek befogadását. Kivételt képeznek a szakértők, akiknek azonban szerződésük lejártja után el kell hagyniuk az országot és nem szerezhetik meg a török állampolgárságot.

Harmincezer halottja és 40.000 sebesülte van a chilei földrendésnek

Santiago de Chile, január 27. A chilei földrengés áldozatainak száma 30 ezerre emelkedett. Még most is több százra tehető a romok alatt lévő holttestek száma. A sebesültek száma eléri a negyven ezret.

KÖZGAZDASÁG

Rövid időn belül kiadják az év első negyedére szóló importengedélyeket

Bucuresti, január 27. A kontingentálási igazgatóság a napokban ülést tartott Gh. Leonte államtitkár elnöke alatt. Az ülésen megállapították az egyes cégek ez év

első negyedére szóló importkvótáit. Az 1939 év első negyedére szóló importengedélyeket néhány napon belül kiadják.

Uj kereskedők felmentést kaphatnak a szakmai gyakorlat igazolása alól

Bucuresti, január 27. Az új cégbejegyzési törvény 1-5 évi gyakorlat igazolását írja elő minden új kereskedő cég bejegyzésével kapcsolatban azonban a törvény 2. cikke lehetővé teszi, hogy a cégbejegyzéseket véleményező bizottságok, kivételes esetekben, a gyakorlat igazolása alól felmentést adhassanak. Ezzel kapcsolatban a

nemzetgazdasági miniszter most rendeletet adott ki, amelyben szabályozták, hogy a gyakorlat igazolása alól milyen esetekben adhatók felmentések. A rendelettel a nemzetgazdasági miniszter a falusiaknak kereskedői foglalkozásra való átképzését akarja megkönnyíteni.

A bucurestii kereskedelmi és iparkamara vezetősége a pénzügyi ellenőrzések függesztését kérte, amíg az egyes vállalatok mérlegei elkészülnek

Bucuresti, január 27. A pénzügyigazgatóságok, valamint az aviatikai alap ellenőrei január első napjaiban országsszerte megkezdtek az ellenőrző tevékenységüket. A legtöbb vállalatnál a mérlegkészítési munkálatok közben történtek ezek az ellenőrzések, amidőn ezeknél a vállalatoknál — éppen a mérlegkészítés miatt — több napos könyvelési restanciák mutatkoztak, ami miatt számos esetben kihágási jegyzőkönyveket vettek fel az ellenőrző közegek. A bukaresti kereskedelmi és iparkamara

a kérdéssel kapcsolatban memorandumot nyújtott be a pénzügyminiszterhez. A memorandumban rámutattak arra, hogy a mérlegkészítés miatt mutatkozó néhány napos könyvelési restanciákkal kapcsolatos bírságjegyzőkönyvek mennyire helytelenek. Kérték a pénzügyminisztert, hogy ezeket a kihágási jegyzőkönyveket semmisítse meg és utasítsa az ellenőrző közegeket, hogy a mérlegkészítés napjaiban az ellenőrzéseket függeszték fel.

A földművelésügyi miniszter 2200 darab különböző mezőgazdasági gép vámmentes behozatalára kért engedélyt. A földművelésügyi minisztérium átiratot intézett a pénzügyminisztériumhoz, amelyben 2200 darab különböző mezőgazdasági gép vámmentes behozatalára kért engedélyt.

A pénzügyminiszter számos újabb italmérési engedélyt vont be. A hivatalos lap csütörtöki száma közli a pénzügyminiszter ama rendeletét, amelynek alapján újabb — zsidókézen lévő — italmérési engedélyeket vontak be, az ország különböző városaiiban és községeiben.

A londoni kereskedelmi kamara akciója a román-angol árucserérforgalom kímélyítése érdekében. A londoni kereskedelmi kamara a bucuresti kereskedelmi kamara tudomására hozta, hogy az angol piacok kedveznek a román termékeknek. A fővárosi lapok ezzel kapcsolatban megállapítják az angol piaci lehetőségek alapos tanulmányozásának szükségességét a Nagy-Britanniába irányuló román kivitel fokozása érdekében. Erre szükség van a román kereskedelmi és pénzügyi adósságok kompenzálására végett is.

Zürichi árfolyamok (Január 27): Márka 177.12, holland forint 239, dollár 443, font 20.7125, francia frank 11.705, olasz lira 23.30, csehszlovákia 15.15, pengő 87, dinár 10, zloty 83.75, belgas 74.85, lej 3.40.

A Román Nemzeti Bank hivatalos devizaárfolyamai:

Dollár	141.66—143.73
font	662.40—672.75
palesztinai font	663.09—673.44
holland forint	76.45—77.55
svájci frank	32.02—32.50
francia frank	3.56—3.77
márka	40.50—41.50
pengő	25—27
csehszlovákia (hivatalos)	4.68—4.77
A gabonaexportból szabadforgalomba hozható devizakvóták árfolyamai nagyon szűresek. A bucuresti magánforgalomban a következő árfolyamok alakultak ki:	
Angol font, 30%-os szabadkvóta	1820—1825
angol font, 20%-os kvóta	1480—1490
angol font, 40%-os kvóta	1170—1175
holland forint, 30%-os sz.-kvóta	208
dollár, 30%-os szabadkvóta	385—390
svájci frank, 30%-os kvóta	84
francia frank, 30%-os sz.-kvóta	10.40
belgas (kliring)	59.50
belgas, 15%-os	62—64
svédkorona, 30%-os kvóta	94

ben jelentkezik olyan szaporán és egy bő évet rendszerint négy sovány esztendő szokott követni. De szerencsétlenségre az idén még több gubacs termett s ő kénytelen volt az egész piacra dobott készletet felvásárolni, csak hogy feltartóztassa a rohamos áresést. A szibériai és galíciai timároknak a fele se kell s ha ilyen szeszélyesek az idők, képesek a tölgyerdők jövőre még több gubacsot hozni. Erre egy Nikolsburgernek fel kell készülnie s ő úgy készült fel, hogy az eladhatatlan gubacs feldolgozására tintagyárat létesített. Már hat emberrel dolgozik a vármegyének, a városnak, az uriszeknek, a grófi uradalomnak szállít. És az ügyvédeknek is, köztük Kölcsény Perenc urnak, aki temérdek tintát fogyaszt. Sok tintához sok kőorsó kell és a parafadugó is igen megrágult.

Sok tinta, sok feketeség. Ez a nagyszáju Szrulle Jantev jól megmondta Mordechájnak. Maga Szrulle Jantev mesélte, mert ő vitte a levelet Károlyba és ő hozta Károlyból a választ.

— A sógorod, Sulem, azt üzenni neked, hogy én, Szrulle Jantev szemtelen fickó vagyok.

— Micsoda vagy?
— Szemtelen fickó. Azez pónem.
— És miért volnál azez pónem?
— Mert nem akartam énnekem menni hozzá.

— Hivott isznak?
— Igen. Azt mondta, te szegény ember vagy, nem tarthatok el két családot. De ha hozzámegegyek tintakeverőnek, négy év múlva már fizetést is kaphatok. Erre én azt mondtam neki: ha Sulem szegény, küldjön neki pénzt, red Mordeche.

— Erre ő...
— Erre ő nem felelt semmit. Csak annyit mondott: jól gondoljam meg. Aki az ő üzemből szorgalmas és szófogadó, szépen felviheti idővel. Hat évig dolgozott nála egy böcher, a hosszú Naftáli. A nyáron kiházasította és most már a felesége is mosza a tintásüvegeket. En azt kérdeztem tőle: az a Naftáli nem keres annyit, hogy a feleségének ne kelljen tintásüvegeket mosni? Ettől

Egyedül a bárasztalnál?

Igyék egy korty jó hangulatot, igyék egy pohár Rhein pezsgőt!

Azonnal felvidul és nem éri magát elhagyatottnak!

A Legfőbb Kartelltanács ülése. A Legfőbb Kartelltanács tegnap délután (Bucurestiben) ülést tartott. Az ülésen azokat a kartell ár-emeléseket tárgyalták, amely ár-emelések egyrészt a nyersanyagok külföldi ár-emelkedése, másrészt pedig a devizaárfolyamok emelkedése miatt váltak szükségessé. Elhatározták, az áranalíziseket esetenként vizsgálják meg és csak azután döntenek a kartellárak emelésének engedélyezésére fölött.

Megjelent a Legfőbb Szállítási és Tarifa Tanács felállításáról szóló törvény. Megirtuk, hogy a közlekedésügyi miniszter törvényjavaslatot készített a Legfőbb Szállítási és Tarifa Tanács felállításáról. A rendelettervényt a hivatalos lap csütörtöki száma közli, és a törvény azonnal életbelépett. Rövid időn belül meg fog történni a tanács tagjainak kinevezése is.

NE FELJ SZOLGAM JAKOB

Sulem felemelte az ujját és megintette Szrulle Jantevot.

— Szrulle Jantev! Vigyázz! Nézd, hogy megváltozzál. Imádkozni nem elég, igaz embernek kell lenni. Az első imád mindennap: „Mi szépek a te sátoraid, Jakób, a te hajlékaid, Jiszráél”. Tudod, hogy ez a nagy vers egy szent gójtól származik? Bileám, Bálák felbérlet prófétája mondta nagy-nagy elragadtatásban, miután látta, hogy „nincs hamisság Jakóbban és csalárárság Jiszráélben”. Hogyan áldjanak minket a népek, ha hamisságot és csalárárságot találnak bennünk!

A hangja telve volt haraggal és fájdalommal. Szrulle Jantev nem mert a szemébe nézni. Hallkan mondta.

— Jól van, Sulem, add ide a huszonnyolc kracjárt, visszaviszem Gáspár bácsinak. Megmondom neki, hogy csálni akartam.

— Azt azért ne mondd. Mondd, hogy tévedtél. Tévedtél, fiam, tévedtél.

— Jájmajd, Kese! Hagyjuk abba a hümmögést és a fejlöbálást, kedves ló, ma egy kicsit szántani fogunk.

Amikor az embernek annyi gondja-baja van, annyi legyűrnivalója, elintézendője és megoldandója és fogalma sincs róla, hogyan gyűrje le, intézze el és oldja meg a dolgokat, jól teszi, ha azt csinálja, amit az apái csináltak. És úgy csinálja, hogy szívesen csinálja. Sulemnek most a szántogatás a legkedvesebb munkája. Egész testével belefeleltek és nem gondol a mindennapi bosszúságokra, nem gondol semmire a világon. Csak

arra gondol, hogy ő most szánt, hosszú-hosszu sorokat ír a barna földárkusra és ezeket a sorokat senki másnak nem írja, mint magának az Uristennek. Az Uristen lenéz az égből, nézi-olvasgatja a sorokat, van-e bennük mag és tartalom és ha van, gondolkodik a válaszon és megírja zöld tintával, sárga tintával, arany tintával: Sulem ben Jajrisnak helyben. „Ertesítlek, hogy küldök több véka búzát, néhány zsák kukoricát, krumplit, zabot. És egy kis napraforgót olajnak”. A munkában és az Uristenben bizni lehet.

Csak az égi kézre gondol-e és az égi kéz ezerszínű tintáira? Más kezek és más tinták is vannak itt. A költőzködést megszuza. A bérletet is megszuza a királyi Atya jóvoltából pénz nélkül. A régi künnlevőségnek az őszelő hónapjaiban befolytak és ugylátszik elfolytak, az ujak szilkköcskén folynak be, a parasztek megszokták a hosszú hitelt. Az áru fogy és ha szegényt nem akar vallani megbízónál, gondoskodnia kell friss portékáról. Vasárnap este hallotta, hogy közeleg a karácsony, akkor vette észre, hogy bora allig van és a szilvóriumos hordónak is a felekén jár már, pedig Sárosberkeszy ur csak ezt hozatja. Irt egy szép levelet a sógorának Károlyba, mindent megírt benne szép sorjában, és ha nem is kért Mordechájtól pénzt, Mordecháj tudhatta, hogy pénzre van szüksége; a sógor maga a legtöbbet pénzről beszélt válaszában. Pénznek ezidén nagyon szükiben van, tavaly mindenét befektette gubacsba, mert jó termés volt és a szakértők szerint a gubacsárás csak minden öt év-

nagyon dühös lett. „Az ilyen beszédeket nem szeretem. Egyre felelj, beállsz hozzám, igen vagy nem”. En igazán nagyon tisztességesen felelt neki: „Nem állok be, red Mordeche, sok tinta piszkossá teszi az embert”. Erre ideodobta nekem a levelet és azt mondta: még megírná neked, de nem töltheti ilyesmivel a drága idejét és a tintáért is kár, én azonban mondjam meg, hogy nagy „azesz” vagyok.

Szó se róla, van valami hetyke szemtelenség ebben a Szrulle Jantevben. Az apja éveikig beteg volt, az anyja nem ért rá vele törődni, szegény fia, tízéves kora óta a söntésben részeg parasztek között nevelkedett. Ki várhat tőle egyebet? A pálinkához ért, a parasztekhez is ért, de magasabb dolgok kevéssé érdeklik. Ha tizenöt percig ül vele az ember a gemára előtt, már türelmetlen, a figyelme egészen másfelé jár. A legtöbbszőr csak szavakat hall, a mélyebb értelemmel nem törődik. Van itt egy elragadó vita talmud Baba Mecia kötetében, a tanaiták egy nehéz kérdésben keresik a megoldást. Res Lakis, teljes nevén rabbi Simon ben Lakis, miután megtalálta a döntést, akkorát rikolt, mint egy madár.

— Rikoltott Res Lakis, mint a madár, — éneklé Sulem és ránéz Szrulle Jantevra, mint aki azt kérdi: na és ehhez mit szólsz, te zöldfüllű?

A zöldfüllű megismétli a mondatot arameusul és röhög.

— Cavach Res Lakis kikerikje...
— Mit röhögsz ezen? — kérdi Sulem megittközve.

— Azt röhögöm, hogy kikerikje.
— Mi van ezen röhögnivaló? Cavach: rikoltott, kikerikje, helyesebben, kikerichje: mint a madár.

— Miféle madár?
A kérdés és Szrulle Jantev két vigyorgó szemé zavarba hozza Sulemet. Kikerichje valamilyen madarat jelent, de alkarhogy resteli, nem tudja, miféle madár lehet. Vonogtatja a vállát.

(Folytatjuk.)